

SLOV Održevanje

Študijska knj.
Koper

KOPER — 19. JUNIJA 1959

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

LETO VIII. — ŠTEV. 24

Izhaja vsak petek. Izdaja Časopisno založniško podjetje Primorski tisk Koper. Naslov uredništva in uprave: Koper, Cankarjeva 1, telefon 170. Posamezni izvod 10 din. Celotna naročnina 500 din., polletna 250 din., četrletna 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3,5 dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogi Uradni vestnik okraja Koper prejemajo naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

PREKIPEVAJOČE VESELJE DESET TISOČEV DELOVNIH LJUDI

OB TITOVEM OBISKU V KOPRU

IZREDNO PRIZNANJE PREDSEDNIKA REPUBLIKE USTVARJALNOSTI NAŠIH LJUDI
NAM DAJE MOČI ZA NOVE DELOVNE ZMAGE — ISKRENE ČESTITKE KOLEKTIVU
NAJMODERNEJŠE TOVARNE MOTORNIH VOZIL V SOCIALISTIČNI JUGOSLAVIJI

Javna tajnost, da bo morebiti prišel na slavnostni začetek serijske proizvodnje motornih koles v tovarno TOMOS sam predsednik republike tovariš Tito, je šla zadnje dni prejšnjega tedna od ust do ust po vsem Kopru, po vseh delavskih centrih in vseh našega okraja — celo po Trstu. Vsepovsod so se naši ljudje vzlic slabim vremenskim napovedim veselo pripravljali, si organizirali kamionske in avtobusne prevoze ter na sam slavnostni dan že zgodaj zjutraj pričeli prihajati v Ko-

per v strnjeneh kolonah vseh vrst motornih vozil, iz Pirana in Izole pa tudi z ribiškimi ladjami in motornimi čolni. Vzlic dežju je v nedeljo zjutraj Koper zaživel tako kot že dolgo ne. Vse ulice so bile polne ljudi veselih obrazov, s katerih se je zrcalilo nestreno pričakovanje, da bodo videli dragega Tita. Od Pirana, Izole do Kopra in do Črnega kala, seveda pa tudi v samem Kopru je plapolalo nešteto državnih in partijskih zastav, marsikje pa so v upanju, da se bo tamkaj pojavit Tito, postavili lepe slavoloke s pozdravnimi transparenti njemu v pozdrav.

Že pred deseto uro, ko se je nekako razvedelo, da utegne tovariš Tito priti v Koper po morski poti, se je zbralo nad novim, praznično okrašenim pristaniščem ogromno ljudi, ki so tamkaj vztrajali v dežju in upirali svoje poglede proti Izoli. Kmalu po deseti uri pa je med množico vesele zavrsalo, kajti nekateri so opazili daleč na obzorju morja nekaj premikajočih se točk, ki so se vse bolj oblikovali v prihajajoče ladje. Vesela vznemirjenje pa se je stopnjevalo vse do pol enajst ure, ko je v pristanišču elegantno pristala vojna ladja »Jadranka«, vse oči so se upirale na palubo, kjer so ljudje viharno pozdravljajoč kmalu opazili tovariša Tita v družbi z Miho Marinkom, Borisom Kraigherjem in generalom Milanom Žežljem. Po privezu ladje je prvi izstopil tovariš Tito, ki mu je pristopil polkovnik Ivan Brozina ter mu predal vojaški rapport. Nato ga je pozdravil podpredsednik Izvršnega sveta naše republike dr. Jože Vilfan, za njim pa mu je v imenu ljudstva našega okraja izrekel toplo dobrodošlico predsednik Okrajnega ljudskega odbora Albin Dušec, nakar sta ga v pristanišču pozdravila še sekretar OK ZKS Albert Jakopič-Kajtimir in predsednik koprsko občine Miran Bertok. Z vsemi se je tovariš Tito prisrčno rokoval.

»Ce bi bil še enkrat mlad, ne bi hodil v tujino, kjer je kruh tako grenak — ostal bi tu, kajti v „stari domovini“ se vidi že na prvi pogled takšen napredok, ki mu ni enakega nikjer na svetu. Semedela, Belveder, Tomos — vse to je zraslo v tako kratkem času! Tako je pač, kjer gospodarji samo ljudstvo s celotnim narodnim dohodom, pri nas pa...«

Res, mi doma komaj da opazimo, s kako hitrimi in mogočnimi koraki dvigamo našo graditev. Komaj se je za silo poleglo veselo vznemirjenje po veličastni delovni zmagi tovarne Tomos, že imamo v neprekiniteni verigi nenehnega gospodarskega vzpona našega okraja na vidnik nov, povdno pomemben dogodek.

Prejšnjo nedeljo smo praznovali začetek serijske proizvodnje motornih vozil v Kopru, naslednjo nedeljo pa bomo v Pulju slovensko splavili v morje novo, veliko in moderno ladjo Splošne plovbe iz Pirana, ladjo, ki nam jo je spet omogočila jugoslovanska družbena skupnost, saj je dala v ta namen na razpolago dve milijardi dve sto milijonov dinarjev.

Ladja, ki jo bomo v nedeljo splavili v ladjedelnici »Uljanik«, bo

predsednik okrajnega odbora SZ DL, tovariš Albert Jakopič-Kajtimir, krstil z imenom »Korotan«.

Ladja »Korotan« bo imela 12 tisoč 700 ton nosilnosti, dolga je 149 metrov in široka 18,8 metra. Ta sodobni plovni objekt, Splošna plovba pa ima v isti ladjedelnici v gradnji še dve nadaljnji, popolnoma enaki ladji, pomeni po svoji visoki materialni vrednosti in po tehnični opremljenosti novo plavajočo tovarno, ki bo vrnala družbi visoka vložena sredstva, po drugi strani bo zmanjšala državi visoke devizne izdatke, ki jih imamo s prekomorskimi uvozi na tujih ladjah. 43-članska posadka — kakor pa navadi sestavljena iz pripadnikov vseh jugoslovanskih narodnosti — pa bo pod vihrajočo zastavo s petrokrako rdečo zvezdo pomnožila število tistih naših pomorščakov, ki po vseh obalah sveta krepijo gospodarsko povezovanje naše socialistične domovine s tujimi drželami, pri čemer hrkati tudi utrujujoča naša načela miroljubnega in aktivnega sožitja med vsemi ljudstvi sveta.

sednika republike v imenu koprskih pionirjev pozdravila delegacija naših najmlajših. Tito je pozorno poslušal vodjo delegacije, desetletnega Bojana. Fantek je začel: »Predragi tovariš Tito! Ko naši starši in z njimi vred vsa domovina..., nato mu je zmanjkal besed. Da bi fantku pregnal nepotrebljivo vznemirjenje, se mu je tovariš Tito dobrohotno nasmehnil, nato pa po smislu pričetega stavka kar lepo po slovensko pomagal malemu Bojanu nadaljevati: »slavi,« nakar je pionirju spet gladko stekla beseda: »novo delovno zmago« itd.

Po teh prislričnih pozdravih je vojaška godba zaigrala državno himno, nakar je predsednik republike (Nadaljevanje na 3. strani)

S prisrčnim stiskom roke je prek svojega predsednika Albina Dušca koprski okraj minulo nedeljo pozdravil v svoji sredi najljubšega gosta — predsednika naše socialistične domovine, tovariša Tita. Radostno ožarjeni obrazov in vriskajočih src smo ga sprejeli v novem pristanišču, ga spremili v tovarno Tomos ter bili z njim vred zadovoljni in veseli, ker je bil vesel on. Dvakrat veseli velikega uspeha tvorcev Tomosa in njegovih delavcev, saj je bil njihov uspeh tudi naš uspeh in naše veselje, hkrati pa mogočen dokaz naše ustvarjalnosti. Še posebej radostni zato, ker smo upravičili zaupanje vse jugoslovanske skupnosti, ki nam je s svojimi sredstvi omogočila izgradnjo najmodernejšega industrijskega objekta te vrste v naši socialistični domovini

Pozdrav tovariša Tita tvorcem Tomosa

»Predvsem mi dovolite, da se najtopleje zahvalim Vam, delavkam in delavcem, tehničnemu osebju, inženirjem in vsem onim, ki delajo in ustvarjajo v tej tovarni. Prav tako naj se zahvalim za pozdrave in obenem tudi za darila, ki ste mi jih namenili.«

Res je, da moramo danes po nekajletnih vaših naporih ugotoviti, da ste dosegli ogromen napredok in ustvarili v naši deželi eno najmodernejših tovarn in tako tovarno, kakršna dejansko mora biti v deželi, ki je socialistična, tovarna, v kateri se delavci ne počutijo, kot v neki mučilnici, temveč v kateri delajo z naj-sodobnejšimi tehničnimi sredstvi in v resnično higieniskih pogojih, ko so jih na razpolago vsa tista sredstva, ki omogočajo, da bi delavci v tej tovarni, kjer trošijo svoje fizične sile in kjer hrkati ustvarjajo, varovali svoje zdravje in se čim bolje počutili. Zato vam pri tej veliki zmagi, ki ste jo z zgraditvijo te tovarne dosegli, iskreno čestitam.

Res je, da tovarna ni pomemb-

na le za vašo ožjo okolico in niti ne samo za ožjo domovino, za vso republiko Slovenijo, temveč je velikega pomena za vso Jugoslavijo, kajti v naši državi rabimo veliko in zopet veliko sodobnih transportnih sredstev. Naša dežela je bila zaostala in še pred nekaj leti smo to, kar ste sedaj že vi sami napravili, še uvažali in sicer v omejenih količinah, ker nismo imeli za to dovolj sredstev. Medtem pa se danes širom naše domovine grade nove in nove tovarne, ki pričenjajo z obratom in ki dajejo nove in nove proizvode za nadaljnji razvoj na-

še socialistične dežele. Ko smo v prvih povoju letih razmišljali o tem, kaj naj storimo v tem delu nove Jugoslavije, v Slovenskem Primorju, da bi se ti kraji čimprej izkopali iz revščine, smo se zavedali, da je to mogoče edino tako, da se zgradi nekateri industrijski objekti. Ko so vaši tovariši prišli v Beograd in predlagali, da se zgradi prav taka tovarna kot je ta, sem razumljivo podprt la predlog. Čeprav smo imeli zelo malo sredstev, so ta vendarle bila zagotovljena, ker je te kraje bilo treba hitreje razviti. (Nadaljevanje na 3. strani)

PODPREDSEDNIK KARDELJ V SKANDINAVIJU

Topel sprejem tudi na Švedskem

Med svojim obiskom na Švedskem se podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj podrobno zanimal za sistem in delovanje državne uprave ter za delo posameznih državnih ura-

dov. Razen tega razpravlja z voditelji Švedske tudi o vrsti gospodarskih vprašanj, ki zanimajo obe državi. Na tiskovni konferenci je podpredsednik Kardelj omenil, da so danes velike možnosti za vsestransko sodelovanje in izmenjavo dobrin med Švedsko in Jugoslavijo. Z velikim zanimanjem si med svojim bivanjem na Švedskem ogleduje številna industrijska središča, socialne in kulturne ustanove ter organizacije, najbolj pa je njegovo pozornost pritegnilo družbeno in komunalno življenje ter problemi stanovanjske izgradnje.

ZAPISEK V SPOMINSKI KNJIGI

Predsednik Tito je ob zaključku svojega obiska po tovarni TOMOS napisal v njeno spominsko knjigo naslednje (glej faksimile zapisa na 5. strani spodaj):

Veoma sam impresioniran kako sa organizacijom tako i po kvalitetu proizvoda ove najmodernejše fabrike motornih vozila socialističke Jugoslavije.

Želim radnom kolektivu fabrike »Tomos« u Kopru mnogo uspjeha u dalnjem radu.

14. VI. 1959

TITO

V prisotnosti številnih gostov iz vse Jugoslavije je predsednik Tito sredi proizvodne hale, ki je velika kot štiri nogometna igrišča skupaj, nagovoril tvorce in delovni kolektiv Tomosa ter jim čestital k doseženemu uspehu, na katerega je ponosna vsa naša domovina

Svet posvetu

POGAJANJA LAHKO PREKINJE PRELIVANJE KRVÍ

Na povabilo Zveznega izvršnega sveta je obiskal Jugoslavijo predsednik začasne alžirske vlade Ferhad Abas. Potem, ko ga je sprejel predsednik republike Tito, se je visoki gost razgovarjal z jugoslovanskimi državniki. Z njimi je obravnaval vprašanja sedanjega stanja osvobodilnega boja alžirskega naroda ter druge aktualne probleme, ki zanimajo obe deželi. V sporočilu o jugoslovansko-alžirskih razgovorih je med drugim tudi rečeno, da vojna, ki traja z neznanjano srditostjo v Alžiriji že peto leto, zadaja alžirskemu narodu ogromno trpljenje in da povzoča trajno nevarnost za mnogo širšo mednarodno napetost. V sporočilu je iz-

ražena tudi želja, naj bi na pogajanjih francoske vlade z začasno alžirsko vlado uspešno uredili alžirsko vprašanje v duhu osnutka resolucije, sprejeti na 13. zasedanju Generalne skupščine OZN. Alžirski ministrski predsednik Ferhad Abas je tudi izjavil, da so le pogajanja najboljša pot za prekinitev prelivanja krvi ter da alžirsko ljudstvo zahteva z vso odločnost uresničitev svoje stoltnote težnje po svobodi in neodvisnosti.

SUROVOST FRANCOZOV DO JUGOSLAVIJE

Ko je v soboto prispel z letalom sekretar Centralnega sveta ZSJ Miša Pavičić na pariško letališče, da bi prisostvoval med 14. in 19. junijem kongresu francoske Generalne federacije dela, so ga aretirali francoski policaci.

Aretacija uglednega jugoslovanskega sindikalnega voditelja je bila v zvezi z nedavnim obiskom predsednika začasne alžirske vlade Ferhada Abasa. Francozi so namreč ocenili njegov obisk Jugoslaviji in objavo skupnega jugoslovansko-alžirskega sporočila o razgovorih za »vmešavanje v njene notranje zadeve«. Na oster protest jugoslovanskega veleposlanika v Parizu in predsednika Centralnega sveta ZSJ Svetozara Vukmanovića so Francozi izpušteli Miša Pavičića. O tem incidentu francoski časopisi molčajo.

HRUŠČEV JE ZA

Predsednik sovjetske vlade je na zborovanju v Rigi dejal, da Sovjetska zveza podpira zamisel o ustanovitvi cone brez atomskega v raketnega orožja na Skandinavskem polotoku in na področju Baltiškega morja. Omenil je, da bi bilo zelo priporočljivo, če bi skandinavske dežele opustile zamisel o ustanovitvi vojaških oporišč drugih držav. Kakor je znano, bo Hruščev v kratkem obiskal Skandinavijo.

NEJASNOST V ŽENEVI

V Ženevi še vedno trajajo tajni razgovori štirih zunanjih ministrov. Američani se potegujejo za začasno prekinitev konference ministrov, medtem ko Angleži ugotavljajo, da so nastopile resne težave. Dvomljivo je, da bi Sovjetska zveza pristala na prekinitev, ker v končni fazi ne bi bilo prav, da bi ženevska konferenca propadla. Veliki zapletljali so namreč nastali glede rešitve berlinskega vprašanja, ker predlogi Vzhoda in Zahoda še niso našli stične točke.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Tomos - naš novi veliki uspeh

Kljub temu, da bo posvečenih svečanemu dogodku ob otvoritvi tovarne motornih koles »Tomos« večina strani našega lista, ne moremo mimo tega dogodka tudi v gospodarskem komentarju. Dogodek sam je namreč izrazito gospodarskega pomena za naše področje, ne glede na politične in druge posledice, ki bodo iz tega izvirale. Mislimo pri tem na posledice v smislu socialistične preobrazbe naše dežele kot celote.

»Tomos« predstavlja v ekonomskem pogledu eno najvažnejših postojank, ki bo na najsdobnejši način proizvajala proizvode za široko potrošnjo, to je proizvode, ki so nam tako potrebni za dvig življenske ravni naših delovnih ljudi. Sprva razne motorje, motorna kolesa, postopno pa verjetno še druge proizvode te stroke, ki smo jih morali doslej uvažati in za katere je celo veljalo, da jih sami sploh ne bomo znali izdelovati, bomo izdelovali odsej doma. Govora je že tudi o možnostih za izvoz tako, da je zagotovljena izrabta vseh zmogljivosti tovarne za mnogo let naprej. Povpraševanje presega ponudbo, saj naš trg še dolgo ne bo nasi-

Vse okrog tarifnih pravilnikov

izvodnosti dela dobijo tudi višje prejemke, kakor jih izkazujejo tarifne postavke.

Sedaj je še čas, da delovni kolektivi proučijo pripombe komisij in prestudirajo, če so njihovi pravilniki v skladu z načeli nagrajevanja po učinku povsod tam, kjer je to možno, in če nagrajevanje res vzpodbudno vpliva na povečanje storilnosti dela ter na izkoriscenje vseh rezerv v podjetju. Potrebno bo torej začeti s temeljitim delom v tem zadnjem obdobju potrjevanja tarifnih pravilnikov. To zaključno delo pa bo tem laže izvedljivo, če bodo v njem sodelovali vsi in če bodo upoštevali, da je izvajanje

dobro sestavljenega tarifnega pravilnika prva in edina osnova za povečanje življenske ravni.

VABILO

Okrajni sindikalni svet v Kopru vabi delovne kolektive našega okraja, naj za to ne-delo organizirajo skupinske izlete v Pulj, kjer bo v ladje-delnici »Ujanik« ob 10. uri do-poldne slovesna splavitev ve-like tovorne ladje »Korotan«, ki bo koristno povečala trgovsko mornarico naše Splošne plove iz Pirana.

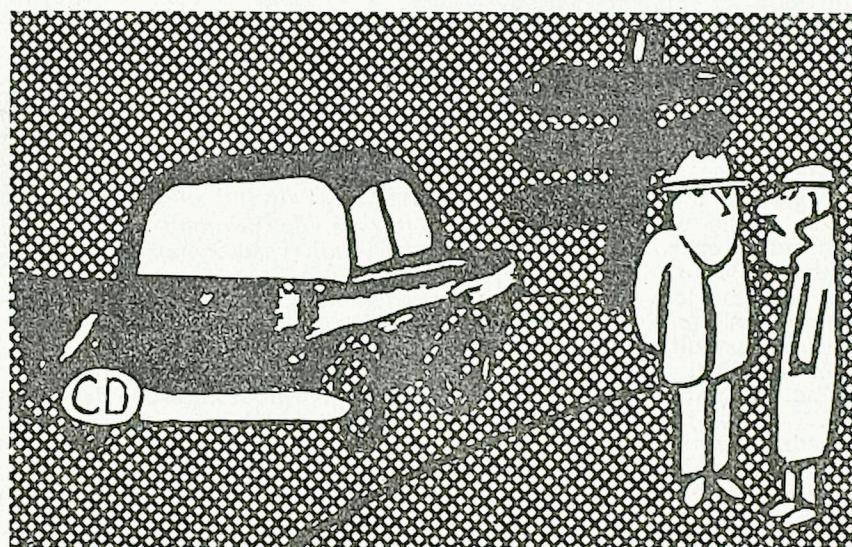
Novice s TRŽAŠKEGA

V pondeljek je bila redna letna skupščina tržaškega združenja industrijev. Razpravljali so o splošnem gospodarskem položaju v Italiji, zlasti pa o tržaških razmerah. Industrijalci so zahtevali takojšnje in učinkovite ukrepe vlade za povečanje obsega javnih del, ustanovitev industrijske proste cone in razširitev na tržaško področje ugodnosti, ki veljajo za druge kraje.

Vladni generalni komisar je te dni izdal nekaj važnih odlokov, izmed katerih najbolj zanimata tržaške Slovenske odlok o ureditvi staleža šolnikov in odlok o bolniškem zavarovanju kmetov.

Odlok o staležu šolnikov ne more vplivati na uzakonitev slovenskega šolstva, kar je osnovno in še nereseno vprašanje, pač pa pomeni korak naprej za izboljšanje položaja slovenskih šolnikov. Kakor je znano, so morali vsako leto profesorji in učitelji predložiti prošnje za namestitev, ko pa bi morali biti upokojeni, niso imeli pravice do pokojnine niti ne do odpaynine. Omenjeni odlok sicer ni popoln in je v podrobnostih nejasen.

ŽENEVSKA MEGLA

— Saj ne veš, ali iščejo kažipot za Berlin ali za domov...

Tisti profesorji, ki bodo vpisani v posbeni stalež, bodo imeli pravico do stalne službe in po 70 letih starosti bodo dobili odpaynino. Za učno osebje osnovnih šol bodo veljali posebni predpisi za sprejem v redni stalež, ki jim bo dal pravico do pokojnine.

Z drugim odlokom, ki bo začel veljati 1. julija, je vladni generalni komisar razlegnil, seveda z nekatimeri spremembami, veljavnost zakona o bolniškem zavarovanju kmetov tudi na tržaško področje.

V nedeljo bo slovenske otvoritev tržaškega mednarodnega veseljstva, ki bo odprt dva tedna. Razen številnih italijanskih podjetij se bodo velenj sejma udeležile s kolektivnimi razstavami tudi mnoga evropske in prekomorske države. Jugoslavijo bo zastopalo 75 podjetij, med njimi tudi tovorna TOMOS.

Zaradi vsedržavne stavke pomorskih čakov so se dni občitale v tržaškem pristanišču naslednje ladje: Città di Catania, Enotria, Leme, Plave, Santuria in Africa. Do stavke je prislo, ker pomorsčaki zahtevajo izboljšanje delovnih pogojev, lastniki ladij pa te zahteve odbjajo.

V nedeljo je imelo v dvorani na Stadionu 1. maj ljubljansko Mestno gledališče dve lepo uspeli in dobro obiskani predstavi Držićeve komedije Triplice de Utolice. Komедijo je režiral Jože Tiran.

Te dni poteka že deset let, odkar so bili na Tržaškem izvoljeni prvi občinski sveti in so prenehale komisarske uprave, ki jih je imenovala tedanjega ZVU. V tržaški občini je vse ta leta imela relativno večino krščansko demokratska stranka, v vseh drugih občinah pa so neprehnomoma na oblasti demokratične in napredne stranke.

Iz zgodovine

DELAVSKEGA GIBANJA IN KP JUGOSLAVIJE

Med 20. in 25. junijem 1920 je bil v Vukovaru II. kongres Socialistične delavske stranke Jugoslavije (komunistov), ki je znan pod imenom Vukovarski kongres. Takrat se je ta stranka preimenovala v Komunistično partijo Jugoslavije.

17. junija 1922 so fašisti do tal porušili Delavski dom v Izoli.

29. junija 1928 se je začela dvomesečna splošna stavka vseh steklarskih delavcev Jugoslavije.

Junija 1940 je bila nad Zalogom pri Ljubljani prva konferenca KPS z izvolitvijo novega CK KPS.

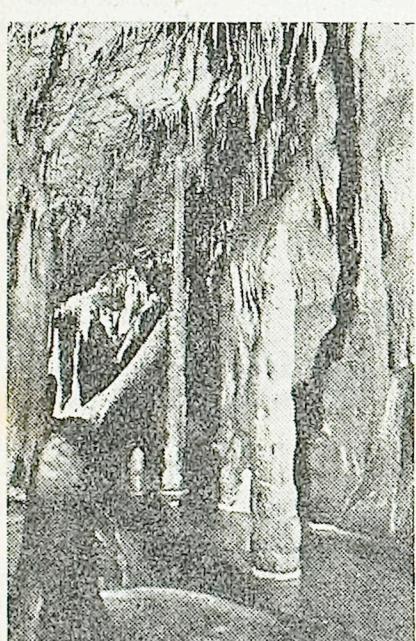
22. junija 1941 ustanovi CK KPS Glavno poveljstvo partizanskih enot.

17. junija 1943 je bila na Rogu I. konferenca Glavnega iniciativnega odbora Zveze slovenske mladine.

Napoved vremena

za čas od 19. do 27. junija 1959

Vreme je bilo v zadnjih tednih takšno, kot so ga napovedali meteoreologi, ki so upoštevali vdd hladnih zračnih struj z Atlantika. Dostikrat je dezeloval in temperatura zraka je močno padla. Kaže pa sedaj, da tudi v prihodnjem ne moremo pričakovati stabilizacije in trajnega izboljšanja vremena. Bo sicer nekaj lepih in topilnih dnj proti koncu tedna, do 22. junija pa bo več ali manj dezeloval. Pihal bo v glavnem zahodni veter. Predvideno je, da bo po 23. juniju prenehale deževno vreme in nastopili bodo lepi in topili dnevi, ki bodo trajali vsaj do prve tretjine julija.

Na sliki je detalj iz prelepih Škocjanskih jam, kjer bodo 4. in 5. julija slovensko vpeljali električno razsvetljavo podzemeljskih lepot. S tem bo naš turizem pridobil še eno pomembno postojanko, ki doslej ni mogla priti do prave vpeljave prav zaradi pomanjkljive razsvetljave.

OBJAVA

URADNI VESTNIK OKRAJA KOPER ne bo več zaradi razširjenega obsega izhajal kot brezplačna priloga tedenika »Slovenski Jadran«.

URADNI VESTNIK bo v bodoči izhajal štirinajstkratno, prejemati pa ga bodo le naročniki.

URADNI VESTNIK stane za naročnike letno 1.000 dinarjev, poletno pa 500 dinarjev.

URADNI VESTNIK naročite z nakazilom naročnine na tekotni račun Zavoda Uradni vestnik št. 602-70-2-336 pri Komunalni banici Koper z navedbo vašega natančnega naslova.

Urejuje uredniški odbor — Glavni in odgovorni urednik Rastko Bradaška — Tiska tiskarna CZP Primorski tisk

OGLED TOVARNE »TOMOS« JE NAPRAVIL NA PREDSEDNIKA REPUBLIKE NAJGLOBLJI VTIS

POTREBUJEMO VELIKO TRANSPORTNIH SREDSTEV

TAKO JE POUDARIL TOVARIŠ TITO V SVOJEM NAGOVORU DELAVCEM KOPRSKE TOVARNE MOTORNIH VOZIL — TAKŠNA DELOVNA MLA-DINA JAMČI SVETLO BODOČNOST NAŠIM NOVIM GENERACIJAM

(Nadaljevanje s 1. strani) blike obšel v pristanišču razvrščeni častni bataljon ter se nato s svojim spremstvom usedel v avto in se med burnim pozdravljanjem množice odprjal mimo starega pristanišča proti Slavniku, od tod pa na levo proti tovarni TOMOS. Predsednik republike je vso pot iz odprtrega avtomobila toplo nasmejan odzdravljal desetisočem z vsej njegovih poti zbranih ljudi.

Ves Koper je bil ta dan okrašen kot za svatbo. Z vseh hiš mnoge so bile na novo prepleska-

ne — in oken so ljudje razobesili zastave, prireditveni odbor pa jih je po okusni razporeditvi razmestil tudi na drogovih vse od pristanišča do tovarne TOMOS. V pristanišču se je posebno odražal mogočen napis: *Prisrčno pozdravljen, tovariš Tito!*, pri tovarni Tomos pa so člani tega kolektiva sredi zastav postavili ogromen transparent: *Naši izdelki za delovne ljudi vse Jugoslavije!*

Dobre volje ni mogel zmotiti niti dež, ki je silil izpod neba. Predsednik Tito ni dovolil vozaču, da bi pokril avtomobil s stre-

ho. Minilo je že dokaj časa, od kar je bil zadnjič v Kopru, slišal pa je že o tem, kako je poslej naše mesto menjalo svoj obraz. Zato ga je zanimalo, kaj je v njem novega, vrh tega pa ni hotel prikrajšati za veselje, da ga vidišo, tisoče ljudi, ki so se zbrali in napravili gost špalir ob koprskih ulicah, koder naj bi iz pristanišča šel naš voditelj v Tomos. Po vsej poti do tovarne je množica viharno pozdravljala ljubljenega predsednika, ki je nasmejan odzdravljal iz avtomobila. Pisano morje vihajočih zastavic v rokah

koprskih šolarjev v ospredju, zadač pa tisoči in tisoči mahajočih rok odraslih — tako je bilo ob vsej poti in še pred Tomosom.

Komaj je bil avto mimo, že se je povsod sprožil val komentarjev: »Si ga videl? Kako dobro izgleda, ves porjavel je že od sonca...« — »Prav meni se je nasmejal, si videl?« prepričuje mali ciciban svojega vrstnika.

»Meni tudi. In meni...« so se med seboj nadkriljevali pionirčki. Starejši pa so jih gledali in bili veseli svojih otrok, ki so nasledili našo ljubezen in ki bodo poželi sadove našega boja, na svoje rame pa prevzeli odgovornost in vso težo tega boja za boljše življenje.

Medtem ko je množica zagrijevala nadaljevanje na 4. strani)

Pozdravne besede tovariša Kajtimira

Tovariš predsednik, dragi gostje, tovarišice in tovariši!

Ko pričenjam otvoritveno slovesnost v trenutku, ko bo tovariš Tito sprejet s tekočega traku prvo doma prizvedeno motorno kolo in s čimer se dostojno vključujemo tudi v pravljeno 40-letnico ZJK, mi dovolite, da najprej in predvsem iskreno in prisrčno pozdravim v naši sredji v imenu naših, ki smo tu zbrani, našega dragega tovariša Tita, častnega meščana našega mesta. Toplo pozdravljam tudi vse ostale naše goste. Težko je najti primerne besede, s katerimi bi se moglo izraziti naše veliko veselje in zadovoljstvo, da je tovariš Tito zopet med nam.

Zivo nam je še v spominu njegov prv obisk, to je 21. novembra 1954, po pričakovanju teh krajev k Jugoslaviji, ko je prišel sem in govoril o perspektivi teh krajev v okvirju skupine jugoslovanske domovine. Takrat je tovariš Tito med drugim dejal:

»Ne mislim vam obljubljati zlatih hrivov in dolin, medu in mleka... Naše sedanje možnosti niso posebno velike, toda tudi zdaj bomo poskrbeli, da se bo začelo tu nekaj graditi, da bomo zgradili industrijo, temelje za nadaljnji razvoj, za blaginjo in boljšo prihodnost ljudstva, ki je prišlo zdaj v novo, socialistično Jugoslovijo. Skratka, prevzemamo to odgovornost in zagotavljamo vam, da jo bomo izpolnili.«

videno v investicijskem programu, tako, da znašajo povprečni gradbeni stroški za 1 m² površine obratnih in poslovnih prostorov le 29.100 din. Za vse to gre posebno priznanje in zahvala kolektivu TOMOSA z direktorjem tovarišem Pečarjem na čelu ter kolektivom podjetja: Gradisa, Toplovooda in Elektrosignalja iz Ljubljane, Stakla, Vodogradnjen in Asfalta iz Reke, Tovarne cementa in salontičnih izdelkov iz Anhovega, Iskre iz Kranj, gradbenega podjetja »1. MAJ« iz Kopra in vsem ostalim, ki so sodelovali pri izgradnji TOMOSA.

Pri vsem tem pa je vredno posebnega poudarka, da je podjetje TOMOS že za časa izgradnjene vse od spomladi leta 1955 opravljalo intenzivno proizvodno montažno dejavnost, kar je imelo zlasti velik pomen za vzgojo kadrov. Tako je podjetje v letih 1955–1958 na osnovi montaže proizvedlo skupno 18.208 motornih koles raznih vrst v vrednosti okrog 4 milijarde dinarjev. Velika skrb, ki je bila od vsega začetka posvečena vzgoji kadrov, s specializacijo v inozemstvu, v lastni vajenjski šoli, štipendiranjem v industrijsko-kovinarški šoli in s pričakovanjem domačega nekvalificiranega kadra, sodobna tehnična oprema, preizkušen teknološki postopek in kontrolne metode, vse to omogoča, da TOMOS proizvaja izdelke, ki so

tem pa tudi obrambne sposobnosti naše socialistične domovine in ne navsedadnje, k lajšanju stanovanjske stiske v naših industrijskih centrih, k večanju storilnosti tistih, ki se bodo z manjšimi naporji vozili v službe.

Tovariši in tovarišice! Ob zaključku mi dovolite, da se tovarišu Titu še enkrat najtopleje zahvalim za to, da je prišel danes med nas. S tem se je izpolnila naša velika želja, ki smo jo na tistem gojili, odkar so bile zasajene prve lopate na začetku gradnje te tovarne, da bi si nameč tovariš Tito, ko bo tovarna zgrajena, to naše delo sam ogledal in sam presodil, kako smo izpolnili odgovornost našega pravilnega, ki nam jo je on dal ob svojem prvem obisku.«

Ljubljene učitelja in voditelja Tita so v novem pristanišču ob prihodu v Koper prisrčno pozdravili pionirji

Titovo priznanje tvorcem in delavcem Tomosa

(Nadaljevanje s 1. strani) kajti ti kraji so bil priključeni in smo želeli, da ljudje teh krajev občutijo blagodat socialistične družbe in socialistične dežele.

Ko danes potujemo skozi te dele Slovenije, moramo resnično priznati, da je bil napravljen zelo velik korak naprej. Zakaj? Kdo je to mogel storiti? Vi sami, mladi ljudje, polni navdušenja, delovni ljudje, ki ustvarjate z entuziasmom, ki verujejo v svoje lastne sposobnosti in ki verujejo v svojo bodočnost. To so ljudje, ki vedo, da ustvarjajo zase.

Ko sem danes šel skozi vašo tovarno, sem pri najbolj komplikiranih strojih opazil same mlade ljudi — skratka mladino. Ni sem sicer slišal, kolikšno je število mladincev izpod 25 let, toda slišal sem, da je povprečje 20 let. To vam more biti, tovariši, dejansko v ponos, da smo dosegli to, da imamo tako veliko število, lahko rečem ogromno večino mladih ljudi, ki ustvarjajo tako komplikirane stroje, kot so to na primer motocikli, avtomobili in podobno. To je prav tisto, kar krepi naše globoko zaupanje v jutrišnji dan, ker vidimo, da se je naša mladina na svojstven način oprijela dela, da obvlada najsodobnejšo tehniko. Ko sem šel mimo najbolj komplikiranih strojev — na te stvari se tudi sam nekoliko razumem, ker sem kovinar — sem mislil, da so ti delavci, ki delajo pri teh strojih, visokokvalificirani, če ne vsaj

kvalificirani. Kasneje sem slišal, da so to priučeni delavci, ki so se v izredno kratkem času naučili streči komplikiranim strojem. To je prav tisto, kar predstavlja našo največjo zmago, da v naši mladi socialistični državi mladina tako hitro obvlada najsodobnejša proizvodna sredstva in je to tisto, kar nam daje svetlo perspektivo za veliko bodočnost naših novih generacij.

Tovariši in tovarišice!

Ko že prisostvujem skupaj s tovarišem Mihom Marinkom, z Borisom Kraigherjem in drugimi tovariši pričetku obratovanja te tovarne, v kateri ste v polni meri že osvojili tehnološki proces, bi vendarle hotel reči nekaj besed o odnosih v vašem kolektivu. Tu mislim na vprašanje odnosov v proizvodnji na sploh, na odnose v kolektivih, ki so tako rekoč sami gospodarji v svojih tovarnah. Prav tu je tega odvisen hiter razvoj in napredek posameznega podjetja. Zadovoljstvo v kolektivu je odvisno od medsebojnih odnosov med vodilnimi ljudmi in delavci pri strojih. Če je med njimi pravilno razumevanje in če se pravilno rešujejo vprašanja načrtovanja po zaslugah in če se pravilno pojmuje materialna zainteresiranost vseakega človeka ter se na osnovi ter materialne zainteresiranosti tudi s polnimi koraki napreduje in da se tisti ljudje, ki dajejo vse od sebe,

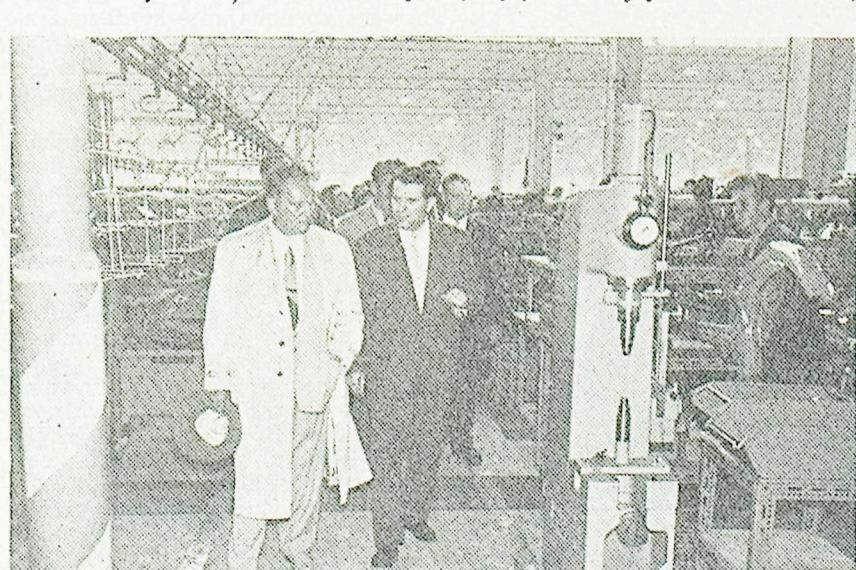
temu primerno tudi nagrajujejo, potem je to ogromna stimulacija za nadaljnji razvoj naše proizvodnje.

Proizvodnja v Jugoslaviji iz leta v leto raste. Hočem reči, če je v preteklem letu znašal porast 18% in je v zadnjih treh mesecih znašal samo 12%, potem še ne pomeni, da je proizvodnja padla, temveč je porasla, ker je treba še prej doseženim 18% pristeti še 12%, kar pomeni, da se je v zadnjih dveh letih v naši socialistični deželi proizvodnja dvignila za 30%. Tu niti ne govorim o porastu doseženem v prejšnjih letih. Pri tem pa sta spodbudna in materialna zainteresiranost tistih faktor, ki bo še hitreje omogočil dvig proizvodnje v tem in vseh drugih naših podjetij. Tu stopa v ospredje tudi vprašanje produktivnosti dela. Prav tu je bila ustvarjena najsodobnejša organizacija dela v podjetju, pri čemer moram čestitati direktorju Pečarju, ker je bilo pod njegovim vodstvom v kratkem času resnično veliko narejenega. Prepričan sem in verjamem, ko pravi, da se bo tudi to še naprej izpopolnjevalo, kajti od produktivnosti dela je odvisna življenska raven vseh vas, prav tako kot od produktivnosti delovnega ljudstva Jugoslavije in delavskih kolektivov zavisi prosperitet vse naše skupnosti, vseh naših ljudi. Srečen sem, ko sem zvedel, da bo ta tovarna velikega pomena ne samo za Koper, temveč tudi za razvoj vsega njegovega zaledja. Verjamem v to in to ne samo v nadaljnji razvoj in razširitev te tovarne, temveč v izpopolnitve v razširitev tudi vseh drugih tovarn. Zdi se mi, da imate v koprskem okraju že kar precej podjetij. Kakorkoli ste na primer še pred kratkim začeli delati na področju ladjevništva, že resno tekete v tem, da bo vaša proizvodnja čim cenejša. To je za mlad kolektiv, če je to mogel doseči, vsekakor zelo počivalno.

Zelim vam tovariši in tovarišice, delavci in delavke, mladina in vsi drugi, pri vaših nadaljnjih naporih mnogo uspehov v vaši proizvodnji in mnogo uspehov pri dviganju vaše življenske ravn.

Naj živi delovni kolektiv te tovarne!

Naj živi naša jugoslovanska socialistična domovina! (dolgo-trajno in navdušeno plakanje).

Med obhodom po veliki proizvodni hali Tomosa

Predsednik Tito se je med obhodom po tovarni živo zanimal za njen ustroj in za način proizvodnje, za proizvodne in delovne odnose, za njeno opremo, zmogljivost in še kup podobnih reči, ki mu jih je sproti tolmačil direktor Pečar.

slavijo. Skratka, prevzemamo to odgovornost in zagotavljamo vam, da jo bomo izpolnili.«

V skladu s takšno perspektivo, ki je nakazal tovariš Tito, je že 1. januarja 1955 pricelo poslovati v zasnovanih prostorih nekega adaptiranega skladišča podjetje TOMOS, istočasno pa se je začelo s temeljitimi prípravami in nekaj kasneje z izgradnjo tovarne, ki stoji danes v vsej svoji veličini in lepoti pred nama. Za nje izgradnjo so bile potrebne skoro 4 milijarde dinarjev, ki nam jih je dala naša jugoslovanska skupnost, ki so nam jih rade volje dali vsi jugoslovanski narodi — tudi tisti, ki so še sami bore z gospodarsko zaostalost. Mi se za to pomembno, da vse veliko razumevanje, ki so ga pokazali za naš razvoj, težave in probleme, zvezni in republiški oblastveni in politični organi in vsi jugoslovanski delovni ljudje, še prav posebno pa sam tovariš Tito, ki se je vsa ta leta živo zanimal za naš razvoj in napredek, uspehe in težave in nam posredno ali neposredno vedno stal ob strani ter nas vzpostavljal, kar najtopleje zahvaljujemo in upamo, da bomo takšnega razumevanja delžni tudi v bodoči, ko se bomo moralni spoprijeti še z mnogimi težavami in problemi, kot zapuščino težavami in zaostalosti.

Toda, ko se zahvaljujemo za veliko pomoč, ki smo jo dobili, smo zadovoljni in ponosni, da lahko danes tovarišu Titu in vsem delovnim ljudem Jugoslavije zagotovimo, da smo z dobrijimi sredstvi dobro gospodarili. Tovarna Tomos je bila namreč zgrajena z istimi stroški, kot je bilo pred-

po kvaliteti ne samo enaki, temveč celo boljši od inozemskih. Vse to pa usposablja tovarno in njen kolektiv. Kjite ste sedaj okrog 1.300 delavcev in uslužbencev, da prevzame, če bodo zahtevali nadaljnji razvoj same tovarne, rastoča motorizacija in dve življenske ravnini v naši deželi, kot tudi poglobitev gospodarskih stikov s prijateljskimi deželami Afrike in Azije, tudi nove in še težje naloge v zvezi s proizvodnjo cenenega in trpežnega vozila.

Prav vsed tega pa pomeni TOMOS resnično veliko pridobitev za nekoc zapuščeno, gospodarsko in kulturno zaostalo slovensko Isto oziroma koprsko področje, pomeni soliden temelj za nadaljnji razvoj tega področja, kjiti TOMOS ne povecuje samo naši narodni dohodek koprskih občin in okraja, TOMOS pomeni tudi kovačnico novega mladega kadra kovinarjev z napredno socialistično miselnostjo, pomeni vzgled dobre organizacije proizvodnje, reda in discipline. Skratka ni pretirano, če ugotovimo, da je z izgradnjo te velike tovarne definitivno premagana stoletna revščina in zaostalo teh krajev in da se z njim odpirajo svetlejše perspektive tudi v zaledju.

Izgradnja te velike tovarne pa ni pomembna samo za to naše ozje področje, temveč je prav gotovo važna tudi za vso Jugoslavijo, kjiti ni dovolj, da bo 30.000 mopedov, skuterjev in motociklov, ki jih bo TOMOS vsako leto dal na jugoslovanski trg, krepko pripomoglo k boljši zadovoljstvi potreb in k lažjem in pestrejšemu življiju naših delovnih ljudi, k dvigu njihove tehnične kulture, s

LEPOTA IN VELIČINA TOMOSA JE PREVZELA TUDI GOSTE

SPONTANO PRIZNANJE ZA DOBRO DELO

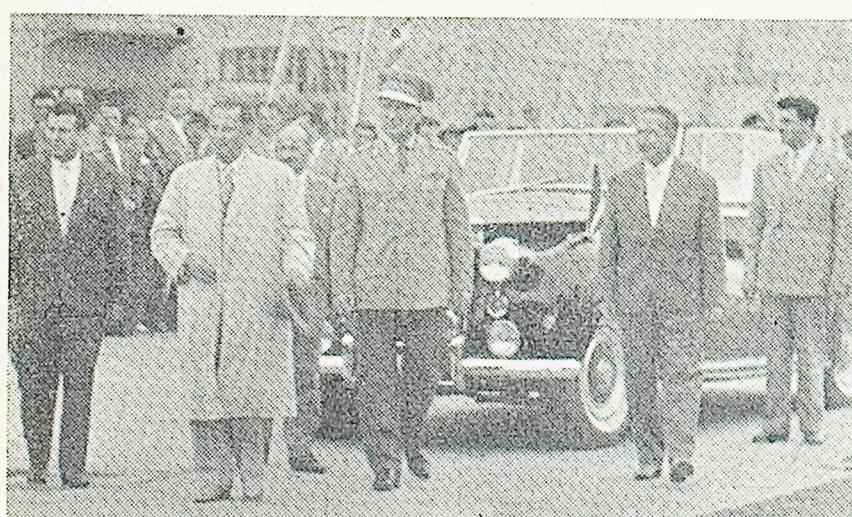
Pred Tomosom so dragega gosta prvi sprejeli predstavniki tovarniškega kolektiva s prisrčnim nagovorom in lepim šopkom nageljnov

Direktor Pečar razlaga tovarišu Titu in drugim gostom ustroj in funkcioniranje kontrolne transformatorske postaje, kjer posebni aparati sproti nadzorujejo stanje proizvodnosti po vsej tovarni

V pristanišču in pred Tomosom ter po vsej poti vmes so tisoči Kopričanov in gostov z vseh strani napravili špalir in v dežju potrežljivo čakali, da bi mogli videti in pozdraviti ljubljene predsednika republike. Na sliki: veliki in mali čakajo pred Tomosom na prihod dragega gosta

Zvečer v pristanišču pred odhodom iz Kopra

(Nadaljevanje s 3. strani) njala koprsko ulice, pa je avto pristal pred tovarniškim vhodom. Pred vratarnico je pred tem direktor Tomosa Franc Pečar sprejemal prihajajoče goste. Med njimi so bili član Izvršnega komiteja CK ZKJ Franc Leskošek-Luka, organizacijski sekretar CK ZKS Ivan Maček-Matija, zvezni državni sekretar za blagovni promet Marjan Brecelj, član CK ZKJ Ivan Regent in številni drugi — vseh precej nad tri sto. Zbral se je tudi nad petdeset novinarjev, fotoreporterjev in radijskih snemalcev iz uredništev vseh večjih jugoslovenskih listov in radijskih postaj. Ko je tovariš Tito stopil iz avtomobila, je nastalo živahno vrvenje. Najprej so ga pozdravili zastopniki delovnega kolektiva tovarne Alojz Gorenc, Franc Hiršman in Tončka Jaklič, ki je visokemu gostu izročila prelep šopek rdečih nageljnov, nato pa se je po vrsti pozdravil z direktorjem Pečarjem in vsemi prisotnimi znanci in sodelavci.

Nadležen dež je spremjal dolgo kolono povabljenih gostov s tovarišem Titom na čelu v tovarniško upravno poslopje, kjer je direktor Pečar prevzel vlogo Cicerona in na zidni shemi raztolmačil visokim gostom ustroj in poslovanje tovarne, začenši prav pri upravnem poslopu.

Še skok do tovarniške ambulante, nato pa so se gosti napotili v samo tovarno. Vendar pa je šlo s tovarišem Titom skozi njo le okrog sto ljudi, ker je bilo praktično nemogoče, popeljati skozi vse povabljenje goste. Ostali so počakali v stranskem obratu, da je tovariš Tito s spremstvom prispev do kraja tekočega traku, nakar so ga vsi skupaj pričakali in sprejeli na tistem mestu, kjer je od tovarniškega kolektiva prejel s tekočega traku prvo, docela doma izdelano motorno kolo Colibri.

Kako prav je prišla novinarjem tiskovna konferenca in ogled tovarne pred dobrim tednom! Zdaj ni bilo treba tekati v nasprotno smer in biti venomer pod nogami visokim gostom, ki jih je tovariš Pečar vodil po tovarni ter jim sproti tolmačil njen ustroj, tehničko zasnova, opremo in proizvodnjo. Koliko zanimivih novosti, nekaterih naravnost frapantnih, so mnogi izvedeli. Če bi se hoteli »modno« izraziti, potem bi lahko v dveh besedah povedali, da je Tomos v vsej svoji zasnovi in izvedbi poslednji krik tehnike — tako poslednji, da celo licenčna tovarna že zaostaja v nekaterih stvareh za našo tovarno. Postal je v tem Tomos že znan daleč po svetu. Tako so na primer pred tednom dni bili v njem na obisku inženirji iz slavne Fiatove tovarne v Torinu — prišli so s prošnjo in namenom, da proučijo sistem barvanja in sušenja vozil v njegovi najmodernejši lakirnici Evrope. Potem galvanika: najmodernejši proizvodni proces za trdo kromiranje lahkih kovin — domač postopek, kakor ga niti Puch v Grazu nima! Pa idealne klima naprave za gretje in hlajenje zraka, za dovanjanje svežega zraka po vsej tovarni — vse to napravljeno na izredno enostaven in poceni način. Pravo Kolumbovo jace!

Še in še bi lahko naštevali prednosti tega našega najmodernejšega industrijskega objekta te vrste v naši državi. Pri vsem tem pa je v njem videti še dve osnovni karakteristični potezi: odlično delovno disciplino pri kolektivu in splošno skrb za ljudi na vsakem koraku. Tako je s tehničnim napredkom in razvojem, ki gre v korak z najmodernejšim obratom te vrste kjerkoli na svetu, vključno na še tako industrijsko razvitem Zahodu, združena naša socialistična skrb za delovnega človeka. Ta je razvidna iz prelepih tovarniških pritiklin: obratne okrepčevalnice in menze, iz polnoma opremljene ambulante, garderob in umivalnic, sanitarnih naprav.

Vse to so si gostje z zanimanjem ogledovali. Posebej so se zaustavljali pri komplikiranih in preciznih strojih, ki do tisočinke milimetra natančno obdelujejo kovine in kot za šalo izdelujejo najbolj zahtevne dele motorjev. Tovarna sama izdeluje tudi vse merilne naprave za ugotavljanje pravilnosti izdelanih posameznih delov za motorje, tako da ni prav v nobeni takti reči več odvisna od uvoza. Ustavljal so se pri velikanskih stiskalnicah s pritiskom do 600 t, ki prav tako kot za šalo oblikujejo pločevinaste dele in ogrodje motornih vozil. Z zanimanjem so si ogledali tudi vozilo neke francoske tovarne, s katero namerava stopiti Tomos v proizvodne odnose in navezati z njo kooperacijske stike. Nato so gosti sledili proizvodnemu procesu motornih koles Colibri mimo lajkirnice in drugih oddelkov ter se na poti zaustavili še v okrepčevalnici, kjer so posedeli kake polure, saj je sprehod po tovarni trajal že skoraj dve uri. Kar zanimali, kako nič kaj prijetno ni bilo, hoditi vse jutro in stati na nogah — čeprav to ni čisto nič motilo dobrega razpoloženja. Najbolj je to zanimanje in svoje zadovoljstvo izrazil priljubljeni tovariš Ivan Regent, ki kar se da

Še večkrat se je tovariš Tito takole začudil nad tehnično dognostjo in najsdobnejšo opremo ter načinom proizvodnje v tovarni TOMOS, kot ga je presenetila preprostost in smotrnost ureditve upravnega poslopja (na sliki)

pogumno nosi svoja leta: »Tako dobro se počutim, da se sam sebi crudim.«

Zatem se je ogledovanje tovarne naglo bližalo koncu. Poseben vtis je napravila na predsednika Tita in druge visoke goste še transformatorska postaja, nekakšni elektronski možgani, ki avtomatično zasledujejo intenzivnost proizvodnje po vsej tovarni. Na posebnih grafikonih so prikazana vsa nihanja proizvodnje pri posameznih strojih ali grupah strojev, da lahko v primeru potrebe nadzorni in vodstveni kader takoj intervenira. Predsednik Tito je pozorno poslušal razlag direkторja Pečarja; vmes pa se je nasmehnil in dejal: »Ovdje stvarno nema vrdatja.«

Na sploh se je tehnična dognost tako tehničke zaslove tovarne, kot njene izvedbe, gradnje in opreme ter proizvodnega procesa globoko dojmila vseh gostov, tako da so bili ponosni na njene tvorce, ponosni na svojo domovino, ki tudi na tem področju dohaja najbolj napredne in razvite dežele sveta. Nehote pa je pri tem človeku hkrati prišla misel, občutil je spoštovanje do organizatoričnih sposobnosti tvorcev in graditeljev Tomosa: klobuk z glave in vsakemu po njegovih zaslugah naše iskreno priznanje!

Sledec proizvodnemu procesu so se gosti približali kraju tekočega traku, kjer so se medtem že zbrali ostali gosti in velik del de-

lovnega kolektiva Tomosa. S traktorjem zdrsnil prvi Colibri. Skupina delavcev: Peter Dragar, Elvira Babič in Edo Vodopija so ga slovesno poklonili tovarišu Titu. Vozilo je poprej še preizkusil vozač Burkeljc.

Na vrsti je bil ličen čoln iz plastične mase, izdelan v piranski ladnjedelnici in opremljen s Tomosovim motorjem Lamo. Domača konstrukcija, za katero imajo zasluge šef razvojne konstrukcije v Tomosu Erik Mihevc, pa konstruktor v tem oddelku inž. Romeo Milošević ter šef eksperimentalne delavnice Hinko Čerič. Ti trije so tudi v imenu tovarniškega kolektiva poklonili tovarišu Titu še čoln z vnanjim motorjem. »Preveč, preveč,« se je branil in zahvaljeval predsednik delavcem, potem pa je še obljubil, da bo vozilo sam preizkusil na vodi.

Prižgani reflektorji televizijskih in filmskih snemalcev so nato osvetlili tovariša Alberta Jakopiča-Kajtimira, ki je stopil pred mikrofon in prisrčno pozdravil v naši sredi tovariša Tita. Nagovor tovariša Kajtimira, ki ga posebej objavljamo, so navzoči toplo pozdravljamo, nato pa je povzel besedo tovariš Tito. Toplo priznanje, ki ga je naslovil na tovare in delovni kolektiv Tomosa — tudi njegov govor objavljamo pod posebnim naslovom na prvi strani — se je globoko dojmilo in za vse čase vtisnilo v spomin vsem prisotnim, posebno pa še tistim, ki imajo kakorkoli zasluge za zgraditev Tomosa.

Med govorom se je zdelo tovarišu Titu, da so delavci preveč zadaj, pa jim je namignil z roko, naj se približajo. Kot lava so se udrli in se približali, da bi čim bolj od blizu videli in slišali svojega ljubljenega voditelja, ki so mu ob koncu govora priredili nadušene ovacije. Bilo je prelep in nepozabno doživetje, ki bo spremljalo člane delovnega kolektiva in prijatelje Tomosa vse dni. Iz velikega priznanja bodo delavci črpali moč in pogum za nadaljnje delovne podvige, za nadaljnje uspehe in razvijanje svoje tovarne, ki bo s svojimi izdelki ponesla ime socialistične Jugoslavije tudi daleč v svet, med prijatelje, s katerimi je tovariš Tito vzpostavil na svojih potovanjih dobre medsebojne odnose in prijateljsko sodelovanje.

Z zaključenim govorom predsednika Tita je bilo slavje v tovarni končano. Domačini so spremili svoje goste še na zakusko v novi tovarniški menzi in stranskem obratu. Med prisrčnim razgovorom je tamkaj nadzravil tovarišu Titu še predsednik koprskega okraja Albin Dujc. Na njegovo zdravico je maršal Tito odgovoril s ponovnim priznanjem ustvarjalnosti naših ljudi, kar objavljamo posebej v izlečku na 5. strani današnje številke Slovenskega Jadran.

V prisrčnem vzdušju in razgovorih je naglo potekal čas in prekmalu se je bilo treba posloviti. Predsednik Tito se je v spremstvu tovarišev Kajtimira in Dujca odpeljal v novo pristanišče. Na vsej poti od Tomosa do pristanišča so dragega gosta spet navdušeno pozdravljali tisoč ljudi, ki so vse popoldne potrežljivo čakali in vztrajali na ulicah, da bi pozdravili ljubega gosta — posebej še Koprčani svojega častnega meščana.

V pristanišču še sprejem rapporta in obhod častne čete JLA, prisrčen pozdrav in slovo — in že je Jadranka odrinila od obale. Mahanje, še zadnji spomin s snežnimalo kamero, ki jo je tovariš Tito vzel iz rok svojemu fotografu, in že je poveljniška ladja naglo odnesla ljubega gosta na odprt morje. Zunaj so ladjo vzel v svojo sredo hitri torpedni čolni in že je vsa eskadra naglo odplovila vzdolž istrske obale in se izgubila proti Izoli. Nam pa je ostal večen in neizbrisni spomin na prelep doživetje, za kakršnega si le želimo, da bi se čimprej ponovilo.

Kakor vsako leto, je Glasbena šola v Kopru priredila tudi ob zaključku letosnjega šolskega leta več nastopov svojih učencev. Trem internim produkcijam, ki so predstavljale širši izbor, sta se pridružili še dve javni, od katerih je bila prva v dvorani Glasbene šole (v četrtek, 4. junija), druga pa v koprskem gledališču (v ponedeljek, 8. junija). Medtem ko je imel prvi javni nastop izključno solistični značaj, je bilo težišče drugega predvsem v skupinskom glasbenem udejstvovanju. Oba javna nastopa sta prikazala uspehe in napredek glasbenega naraščaja.

Ni dvoma, da je koprska šola v osmih letih svojega delovanja dosegla visoko strokovno in kar lepo umetniško raven. Prav vsakoletni nastopi gojencev dokazujo jeno nenehno rast. Če primerjamo samo lanskoletne zaključne produkcije z letosnjimi, vidimo, da se je pomnožil šolski orkester, da se je povečalo število manjših skupin in da se je v spored vključil še otroški pevski zbor. S tako rastjo bo šola lahko v bližnjih letih imela popoln simfonični orkester in močan šolski pevski zbor, in oba bosta lahko

Zdravica predsednika TITA v Tomosu

»Zelo sem srečen, da se mi je nudila priložnost, prisostvovati začetku dela v tako pomembnem podjetju, kakor je tovarna motornih koles, ki bo imela še mnogo možnosti, da se bo nadalje razvijala in naši socialistični skupnosti dajala nove in nove proizvode.«

Ce svoje misli prenesemo nekaj let nazaj in pogledamo ne samo najpomembnejše sodobne tovarne, med katere sodi tudi vaša in še vrsta tovarn, za katere mnogi naši ljudje niti ne vedo, bomo videli, da so se naše nekdane sanje v polni meri že zdaj zacele izpolnjevati. Pred nekaj dnevi sem obiskal del naše dežele, vzhodno Srbijo, ki jo smatramo za nerazvito pokrajino in ki ji moramo posvetiti več pozornosti. Toda reči moram, da sem bil prevzet ne samo sprito velikanskih podjetij, ki so tam v gradnji, temveč v prvi vrsti sprito ondutnih ljudi. V tistih krajih ni bilo tovarn, ki so delovna šola za dviganje in vzgojo ljudi. Toda ko gledate kmete in delavce, vidite, da ihajo s pravistim enotnim dihom, kakor ljudje v naših najbolj razvitih industrijskih krajih. To se pravi, da naše ljudstvo v celoti živi v socialističnem duhu in da se politična zavest razvija celo hitreje kakor industrija. Lahko rečemo, da se politična zavest razvija enakomerno v vseh naših krajih.«

Predsednik Tito je nato govoril o izgradnji tovarne umetnih gnojil v Prahovu, ki bo največja tovarna te vrste na svetu, o gradnji ondotnega velikega pristanišča, o delih novega bakrenega rudnika, bakra v Majdanpek, o naporih naših delovnih ljudi, ki jih je videti povsod, po vsej Širni domovini.

»Naš človek, naši dela v Sloveniji ali v kateremkoli drugem kraju Jugoslavije, ve, da dela za vso skupnost in za sebe,« je rekel predsednik. »To je tisto, kar dela našo socialistično skupnost močno in monolitno celoto. Razumljivo je, da so se ponanjkajivosti in da obstajajo še ostanki starega pojmovanja, ki zavira naglo stavljanje vseh naših krajev v monolitno celoto. Vendar bo vse to kimalo premagano in mi smočko korakamo naprej.«

Pred nekaj dnevi, ko sem si ogledal tovarno v Smederevu, sem mislil, da so v njej zaposleni zvezne ljudje iz tega kraja. Toda med prireditvijo na vrtu restavracije sem opazil, da so med njimi tudi Bosanci, Kordunci, Dalmatinci, Slovenci in ljudje iz vseh naših krajev. Izmed deset tisoč delavcev, ki so zaposleni v Smederevu, jih je večina prišla iz raznih krajev naše dežele, tako da lahko rečemo, da je Smederevo v pravem pomenu jugoslovansko mesto. S ponosom nas mora navdajati to, da naši delavci ljudje, ki prihajajo v podjetja v raznih krajev, občutijo, da je tujih dom, da je tovarna kraj, kjer s svojo ustvarjalnostjo prispevajo k temu, da bi naša skupnost in oni sami čim bolje živel.

Ta kolektivni duh čedalje bolj prevladuje v vsakem našem podjetju in v vsej naši deželi in danes še ne moremo pregledati vse veličine te preobrazbe naših ljudi. Ta preobrazba je največja pridobitev, ki jo je omogočila naša revolucija in se zreali v tem, da se naši ljudje zavedajo, da je njihovo delo v splošno korist, da je tisto, kar delajo na enem kraju, v korist vseh ostalih krajev in obratno. Takšen duh se ustvarja v vsakem podjetju posebej in če sem danes govoril, da morajo biti odnosi v podjetju socialistični, nisem mislil samo na odnose v podjetju, temveč tudi na to, da morajo biti taki socialistični odnosi tudi med delovnimi kolektivimi naših podjetij, med republikami in vsemi narodi Jugoslavije. To je tisto, k čemu težimo in kar dela našo socialistično Jugoslavijo tako monolitno, da je noben pritisik od zunaj ne more spraviti z njene poti.«

Kar se tiče naše politike, lahko brez pretiravanja rečemo, da je naš ljudstvo za našo zunanjjo politiko. V naši notranji politiki nismo več jih problemov, imamo pa pomankajivosti, ki nas motijo. Lahko bi rekli, da gre bolj za naš mehanizem, ki naj bi bil regulator družbenega

OB ZAKLJUČKU ŠOLSKEGA LETA KOPRSKE GLASBENE ŠOLE

Zametek simfoničnega orkestra

prispevala znaten delež h koprskemu glasbenemu življenju.

Že prva letosnja javna produkcija je upravičila vsa pričakovanja staršev in širše javnosti. To je sicer do neke mere razumljivo, ker obiskuje čedalje več učencev višje letnike, kjer so zahteve vedno večje in selekcija strožja. Vendar sta število nastopajočih in umetniška širina izvajanja prikazala nekatere dokazala, da niso bili zmanj niti trud učencev, ne glasbenih pedagogov in tudi ne sredstva, ki so jih žrtvovali starši in skupnost. Na tej produkciji je sodelovalo 24 mladih solistov — pianistov, violinistov, čelistov, pevcev in pihalcev. Spored in način izvajanja sta smotorno rastla, izvedba pa je bila taka, da se ni bilo treba sramovati ne učencem in ne njihovim učiteljem.

Kot smo že omenili, je bilo težišče drugega javnega nastopa zlasti v skupinskem udejstvovanju. Spored je uvedel pristršni otroški pevski zbor, ki je pod vodstvom prof. Antonom Severjem zapel pet krajših pesmic. Sledil mu je izvrstno pripravljen godal-

ni kvartet, ki ga sestavljajo Alenka Čuček (I. violina), Iztok Vrhovnik (II. violina), Niko Peršič (viola) in Marko Skrt (čelo). Kvartet je izvedel menuet iz Mozartove »Male nočne glasbe«. Zatem se je zvrstilo nekaj najboljših solistov, med katerimi je treba posebej omeniti pianistke Marto France, Savino Kovačič in Nadja Benčič ter violiniste Edvina Pohlena, Irene Korošec in Alenka Čuček.

Po krajšem duetu v izvedbi Nadje Hrovatin in Silve Roje ter še nekatereih pevcev solistov je nastopil šolski orkester, ki je pod vodstvom prof. Vladimira Lovca odigral tri skladbe. Mozartovemu Allegru je sledil II. stavek Concertina za violino in orkester, delo koprskega skladatelja Ivana Ščeka, kot solist je nastopil Niko Peršič. Spored je zaključilo učinkovito »Kolo« Emila Adamiča, ki ga je moral orkester ponoviti.

-al-

REPUBLIŠKI ZLET SVOBOD IN PD

Republiška zveza Svobod in prostvenih društev Slovenije bo predstila 5. julija v Celju republiški zlet Svobod in prostvenih društev v okviru proslav v jubilejnem letu. To bo hkrati posvečeno spominu na veliki zlet Svobod leta 1935 v Celju. Sodelovale bodo združene delavske gobe, pevski zbori in druge sekcije. Pokrovitelj zleta je podpredsednik Ljudske skupštine FLRJ Franc Leskošek-Luka.

Pevski zbor najmlajših gojencev koprske Glasbene šole je na drugi javni šolski produkciji zapel pet pesmic. Zborček vodi prof. Anton Sever, ki je v kratkem času dosegel s tem živahnim ansamblom lepe uspehe

S SEJE SVETA ZA ŠOLSTVO OLO

Poudarek pouku telesne vzgoje

Pretekli teden sta Svet za šolstvo in Svet za telesno vzgojo koprskega okraja na skupni seji obravnavala problem pouka telesne vzgoje v naših šolah. Naslanjajoč se na sklep Izvršnega sveta in Okrajnega odbora SZDL so člani sprejeli nekatere sklepe. Se letos naj bi odborniki Okrajnega ljudskega odbora na enem svojih zasedanj postavili poročilo o vseh naših šolskih problemih in se posebej o pouku telesne vzgoje v šolah. V proračunih prihodnjega leta naj bi bile posebne postavke za telesno vzgojo. V krajih pa, kjer ni telesno-vzgojnih organizacij, naj bi se v športnem društvu vključila šolska in tudi vsa ostala mladina. Tudi naš Svet za šolstvo se bo zavzel za ustanovitev Srednje fizičkulturne šole v Ljubljani in priporočati občinskim ljudskim odborom, da v ta namen stipendirajo dijake, ker tega kadra zelo primanjkuje. Ze v razpravi našega Okrajnega odbora SZDL smo slišali, kako pomajajoči so zasedena mesta telesnovzgojnih učiteljev. Priporočilo Svetu za šolstvo bo tudi, da imata tudi v občinskem merilu skupno sejo oba sveta, to je za šolstvo in za telesno vzgojo, ter ravnatelji vseh šol. Iz raznih skladov in drugih sredstev, namenjenih za izgradnjo telovadnic, naj bi gradili za enkrat le skromne in manjše objekte, ki bodo ustrezaли svojemu namenu, in ne dražili ter razkošno opremljenih domov. Pouk telovadbe naj bi bil čim bolj na prostem, kar je v naših podnebnih razmerah precej izvedljivo. Načrti za gradnjo naj bi bili pripravljeni po možnosti že med počitnicami.

Dokler ne bo začela še z delom Srednja šola v Ljubljani in dajala prvih absolventov, bo nujo zainteresirati učitelje za razne tečaje, na katerih se bodo usposabljali za pouk telesne vzgoje. Prav tako bi bilo mogoče pritegniti k šolskemu pouku nekatere dobre vaditelje iz športnih društev in TVD Partizan.

Posebno letos je bilo opaziti izredno veliko število najrazličnejših tekmovanj. Predlog Svetu je, naj bi v bo doče bilo več koordinacije pri teh tekmovanjih, naj bi jih pripravljali v občinskem merilu, za kar bi v vseh koristili tudi športne dneve. Sploh bi bilo treba posvečati več pozornosti športnim dnevom, ki naj bi se ne izdržili v proste dneve za učitelje oziroma v slabo organizirano izletništvo.

Svet je nadalje razpravljal o predlogih komisije za solanje odraslih in sprejel sklep, da bo na eni prihodnjih sej proučil stanje kmetijsko-gospodarskih šol. Gre za redno solanje odraslih pri osnovnih in srednjih šolah, kjer dobijo absolventi redna sproščevala. V prihodnjem šolskem letu bodo ustanovili take posebne oddelke izrednih učencev pri tistih šolah, za katere bodo reflektanti. Komisija za italijsko šolo je se predlagala, da bi se ustanovil še pri novi italijski Ekonomske srednji šoli v Piranu oddelek za nekdanje aktivnosti, kot ga imamo pri koprski ESS.

Ker letos ni več sprejemnih izpitov za posamezne srednje šole, določa Svet za šolstvo število učencev, ki se lahko vpisajo v prvi razred oziroma letnico. Člani Svetu so sprejeli sklep, da lahko sprejme koprsko Učiteljske v novem šolskem letu 55 kandidatov, ki bodo razvrščeni v dve oddelki. Drugi oddelek bo namreč bodoči kadar za dvojezično šolstvo. Koprska gimnazija bo sprejela v prvi razred 33 dijakov, Postojnska 70, Ekonomska srednja šola 90 in Pomorska srednja šola 60.

Svet za šolstvo je na tej seji še imenoval likvidacijsko komisijo za Zensko obrtno šolo v Kopru.

Zaključno letno prireditev in obračun Glasbene šole je uvedel pevski zbor najmlajših, zaključil pa izbor najzrelejših instrumenalistov, ki tvorijo šolski simfonični orkester. Pod taktilko prof. Vladimira Lovca so zaigrali tri dokaj zahtevne skladbe: Mozart, Ščeka in Adamič. Najbolj uspel je zadnja točka (posnetek na sliki), temperamentno Adamičeve »Kolo«, ki so ga morali na navdušeno željo občinstva ponoviti.

NOVE knjige

Farley Mowat:

PRIJATELJI SEVERNHI JELENOV

Večim prorirjem in mladini so namenjene izdaje Mladinske knjige v zbirki Globus. Pred kratkim je v tej zbirki izšla imenitna podoba Eskimov s skrajnega severa ameriške celine. Naslov knjige je PRIJATELJI SEVERNHI JELENOV. Avtor F. Mowat je sam dolga leta preživel med temi severnimi prebivalci, postal je njihovo življenje in občaje. V knjigi, ki je zmes romana, reportaže in potopisa, je zanimivo orisal velike tundre severne Amerike, divje severne jele, karibuje, ljudstvo te dežele, njihov način življenja in zgodovino.

Knjigo je lepo prevedel Vladimir Naglič, opremil Uroš Vagaj, krasilo pa je še odlične originalne fotografije.

Juri Gamow:

ROJSTVO IN SMRT SONCA

Poučno knjigo o nastanku sonca, o procesih, ki se tam odvijajo, o bodočnosti sonca in vsega našega planetarnega sistema smo dobili v jasni in razumljivi obliki knjižico ameriškega univerzitetnega profesorja Jurija Gamowa ROJSTVO IN SMRT SONCA. To niso preproste reči, mladi, znanosti željni bralci jih hlastno isčejo in želijo pojasnila. Avtor pa v tej knjizi zadosti vsaki radovednosti, govori o tem, kako je nastalo Sonce, Zemlja, zvezde, planeti. Pa še o tistem daljnjem koncu, ko bodo prispele zvezde na konec svojega razvoja in bodo po dolgih milijardah let ugasnile za vedno. Knjiga terja določeno stopnjo zrelosti in poznarjanje moderne fizike in je zato zanimivo in koristno čitivo tudi marsikateremu odraslemu.

Knjigo je strokovno prevedel dr. Anton Peterlin.

Vesna vas impresivne tako sa alične jacede, tako i po kratekčete proizvede da da ne rednega črncija jahke učitvenih rezultata, vodila ročnega istika pregrasajte. Zeleni rodute, koliksične fadre "Tocots" se Kopres ravnijo usnjiva in daljnjega rodite.

W.M.B.

14. VI. 1959

Faksimile lastnoročnega vpisa predsednika Tita v Tomosovi spominski knjigi

REVJA IGRALSKIH SKUPIN SLOVENIJE V VELENJU

Ta teden je Velenje zopet prizorišče pomembnih kulturnih dogodkov: amaterske dramske skupine iz vse Slovenije prikazujejo zbranevno občinstvo svoje najboljše letošnje dosežke. Za revijo je žirija izbrala sedem del, med katere imenovane predstave so tudi tuji dramatični. Revija se je začela v ponedeljek, 8. t. m. s Shakespearovo tragedijo »Othello« v uprizoritvi DPD Svobode iz Velenja. Sledila je predstava prostvenega društva »A. T. Linhart« iz Radovljice s Potrčevimi Kreli, potem je bil na vrsti Roksandicev »Babilonski stolp« v uprizoritvi DPD Svoboda Pobrežje-Maribor, Kaisersjeva drama »Vojak Tanaka« DPD Svobode Center-Trbovlje, Kreftova drama »Velika puntarija« tolminškega gledališča, Lutowskega »Dežurna služba« v izvedbi DPD Svobode »Slava Klavora« iz Maribora in kot zadnja Držiceva komedija »Dundo Maroje« dramske družine DPD Svobode iz Metzice. Ob vseh predstavah so bili redni razgovori o posameznih delih ter nekaj predavanj o amaterski gledališki dejavnosti.

JUGOSLOVANSKO DRAMSKO POZORIŠTE V SLOVENIJI

Okrog sto članov Jugoslovenskega dramskega pozorišta iz Beogradu bo gostovalo od 13. do 27. junija po Hrvatski in Sloveniji. V Ljubljani bodo uprizorili Nuščevičev komedijo »Zalužci ostali«, s katero so pred kratkim dosegli velik uspeh na Poljskem, drama Dostoevskoga »Bratje Karamazovi« ter Brechtovo »Opero za tri groše«.

LJUBLJANSKA DRAMA V BEOGRADU

Od 15. do 17. junija bo gostovala v Beogradu ljubljanska Drama. Uprizorili bodo najnovješo Borovo dramo »Zvezde so večne«, Čankarjev »Za narodov blagor«, Osbornovo drama »Ozri se v gnevnu« in Millerjevo »Smrt trgovskega potnika«.

III. MEDNARODNA GRAFIČNA RAZSTAVA V LJUBLJANI

V prostorih Moderne galerije v Ljubljani so odprli III. mednarodno grafično razstavo, ki je pod pokroviteljstvom maršala Tita. Na razstavi sodeluje 26 držav in posebna mednarodna skupina »Ecole de Paris«. Za razstavo je poslalo 390 avtorjev 1095 del, sprejeli pa so 879 del 327 avtorjev. Se pred otvoritvijo razstave je posebna žirija, katero predsednik je bil Italijan Giuseppe Marchiori, pregledala vsa dela in določila nagrade ob otvoritvi razstave. Med nagrjenjami je tudi naš rojak Lojze Spacal, prvo izmed nacionalnih nagrad pa je prejel France Mihelec iz Ljubljane.

ZA ZBOROVODSKO ŠOLO

Pretekli teden so se zbrali v Ljubljani člani Svobod in prostvenih društev ljubljanskega okraja ter pretresali nekatera aktualna vprašanja v ljudskoprosvetni dejavnosti. Ob koncu posvetovanja so razpravljali še o zborovodski šoli, ki naj bi jo čimprej ustavili v Ljubljani in ki naj bi dala poklicen zborovodjem — pedagogom ustrezno kvalifikacijo. Sola naj bi bila samostojni zavod ali oddelki pri višji pedagoški šoli, tako da bi njeni absolventi lahko razen zborovodskega dela potujevali še na šolah glasbene predmete. Ta šola bi lahko rešila prečne vprašanje zborovodij, ki jih v Sloveniji primanjkuje okrog 300.

ŠOLA ZA FILMSKE DELAVCE

Zveza filmskih delavcev Jugoslavije, Združenje filmskih proizvajalcev in pristojni prostveni organi so izdelali predlog za dopolnilno strokovno in teoretično šolanje filmskih delavcev. Program predvideva dva seminarja v Beogradu in Zagrebu, kjer naj bi poleg splošnih predmetov zajeli tudi posamezne stoke. Seminarje naj bi obiskovali filmski delavci iz vse Jugoslavije.

KRSTNA UPORIZITEV BOROVE DRAME

Ljubljanska drama SNG je imela pretekli teden krstno uprizoritev nove drame pesnika Mateja Bora s simbolno poetičnim naslovom »Zvezde so večne«. To je uprizoritivo je drama proslavila tudi 40-letnico ZKJ in SKOJ. Režijsko je delo pripravil Slavko Jan, sceno je oskrbel Vladimir Rijavec, glasba pa Uroš Krek. V glavnih vlogah nastopajo Lojze Potokar, Mila Kačičeva, Andrej Kurent, Bert Sotlar, Stanislav Sever, Slavka Glavščanova in drugi. Občinstvo je sprejelo uprizoritev z velikim navdušenjem.

Z LETNE SKUPŠČINE OKRAJNEGA ODBORA RK Problematika šolskih mlečnih kuhinj

Na svoji letoski skupščini je okrajni odbor Rdečega križa razpravljal med drugim tudi o šolskih in mlečnih kuhinjah. Organizacija RK je bila v zadnjih dveh letih nameč med največjimi pohorniki za pravilno organizacijo in utrjevanje šolskih mlečnih kuhinj. Zavzemali so se, da se te kuhinje tudi finančno urede, da dobijo svoj upravni organ in da se za njihovo delo čimbolj zainteresirajo starši.

Osnovno načelo je bilo, da morajo biti mlečne kuhinje na vseh šolah in da morajo starši prispeti za malico. Višino prispevka so določili na posebnih roditeljskih sestankih.

O poslovanju šolskih mlečnih kuhinj je bilo govorja na raznih posvetovanjih, na sestankih družbenih organizacij, konferencah ženskih društev, na sejah svetov za socialno varstvo. Pomembno so imele te kuhinje v inozemskih pomoči v hrani, pri raznih družbenih organizacijah. Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje, Okrajnem zavodu za napredek gospodinjstva in vse to jim je omogočilo dobro redno delovanje, čeprav jim ni uspelo odpraviti vrste težav.

V decembetu 1958 je Zavod za napredek gospodinjstva v Kopru anketalil 117 mlečnih kuhinj v osnovnih šolah in 11 mlečnih kuhinj v otroških vrtecih. Ugotovili so, da samo na štirih šolah nimajo mlečne kuhinje, in stečer v Štakiju (ObLO Sežana), v Trnju in Hraščah (ObLO Postojna) in na Ekonomski srednji šoli v Kopru. Solskih mlečnih kuhinj se poslužuje 12.913 otrok, še posebej pa so organizirane mlečne kuhinje za učence v gospodarstvu, okrog 1.200. Približno 3.000 šolskih otrok se ne poslužuje šolskih mlečnih kuhinj, in to predvsem zaradi enolične hrane in napovednega gledanja mnogih staršev na šolske malice. Zmotno je namreč mnenje, da so te malice predrage in zgrešeno ravnanje staršev, ki ne navajajo otrok, da bi pili mlečne pijače.

Se vedno je tudi odprtje vprašanje upravne in administrativne ureditve šolskih mlečnih kuhinj in s tem v zvezi plačilo kuvaric. Okrajni odbor RK je že leta 1957 predlagal upravno administrativno ureditev teh kuhinj na podlagi samostojnega gospodarjenja. Vendar pa so ta predlog uresničili samo v sežanski občini, drugje pa nameravajo to urediti v letu 1959. Zelo majhna so bila sredstva, ki so jih v letu 1958 prispevali občinski ljudski odbori za šolske mlečne kuhinje. Res pa se je izkazalo, da je na večjih šolah možno in tudi uspešno samostojno gospodarjenje, brez vsake dotacije. Imamo celo na 28 manjših šolah primer, da krijejo vse izdatke iz prispevkov staršev in hrane za šolski program.

Vodstvo mlečnih kuhinj je na šolah zelo različno urejeno. V 71 šolah vodijo mlečne kuhinje šolski upravitelji, v 27 šolah učitelji, v drugih pa same kuvarice. Solski odbori se v večini ne zanimajo v zadostni meri za šolske kuhinje.

Hrano za otroke v šolskih mlečnih kuhinjah pripravljajo v 43 šolah gospodinje, v 40 šolah čističke, v ostalih pa upraviteljice ali učiteljice skupno z otroki.

Zavod za napredek gospodinjstva je že leta 1957 organiziral po vseh občinah tečaje za pravilno in pestro pripravo malic v šolskih mlečnih kuhinjih in prav takci tečaji so bili tudi lani. Kljub temu pa je anketa pokazala, da od vseh tovarište, ki so poselile te tečaje, pripravila malico le še 35 tovarišic. Vse druge so se zmenjale.

V letu 1958 so se precej povečali prispevki staršev in so znašali skupno 11.497.000 dinarjev, medtem ko so bili v letu 1957 le 5 milijonov dinarjev. Tudi ti prispevki pa so zelo različni: v 34 šolah prispevajo starši od 50 do 100 dinarjev mesečno, v 24 šolah pa 150 din., po 200 in več pa prispevajo v 31 šolah. Manj kot 50 din mesečno prispevajo starši samo v šoli Kovčice (ObLO Hrpelje) in v šoli v Preložah (ObLO Ilirska Bistrica). V mlečni kuhinji Crnotiči in Hrvaji (ObLO Koper) ne prispevajo starši ničesar, v šoli v Prešnici, Ociži in Podgorjah (ObLO Hrpelje) pa prispevajo starši samo za prevoz hrane, in sicer po 120 dinarjev letno.

Prav tako različna je v šolskih mlečnih kuhinjah oprema, prostori in posoda. Večina mlečnih kuhinj v okraju, to je 90, prejema kruh od peka. Na 32 kuhinjah pa pečejo kruh sami in je zato tudi boljši mlečni.

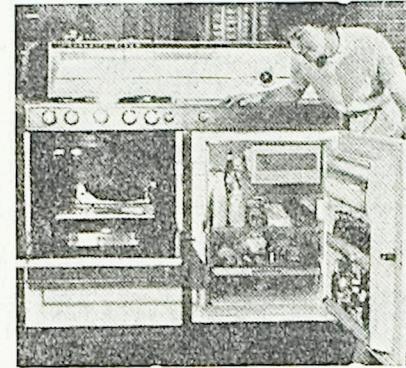
Le v Koštaboni prinašajo otroci kruh od doma, kar je seveda štetih pri spevki staršev.

Solske kuhinje, kjer dobivajo otroci kosilo, pa imamo v našem okraju samo tri: v Kopru (Pionirski dom), v Postojni in v Ravnem pri Šečovljah. Potrebne pa bi bile šolske kuhinje vsaj v vseh občinskih središčih.

Najslabše pogoje za redno delovanje imajo mlečne kuhinje v občini Hrpelje in Ilirska Bistrica ter v delu občine Koper. Celo v samem Kopru je prihodnje šolsko leto pereče vprašanje šolske mlečne kuhinje za obe osnovni šoli in bi bilo treba to stvar urediti še pred začetkom novega šolskega leta.

Na posvetovanju so sklenili, da je razen dobre upravne in administrativne ureditve šolskih mlečnih kuhinj, na sejah svetov za socialno varstvo. Pomoč so imele te kuhinje v inozemskih pomoči v hrani, pri raznih družbenih organizacijah. Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje, Okrajnem zavodu za napredek gospodinjstva in vse to jim je omogočilo dobro redno delovanje, čeprav jim ni uspelo odpraviti vrste težav.

Koordinacijski odbori pri občinskih in okrajnem odboru RK naj tudi v bodočem pomagajo pri organizaciji in utrjevanju šolskih mlečnih kuhinj v našem okraju.

Na velesejnih pokažejo vsi vedno najnovješje dosežke tehnike in tako spoznamo tudi stvari, ki jih v trgovinah še ni videti ali dobiti. Med drugim so nedavno pokazali tudi tole kombinacijo električnega štedilnika in hladilnika, ki bi bila prav gotovo v veliko veselje in pomoč sleherni gospodinji. Toda od velesejma do kuhinje je dolga pot.

MLEKO

Mleko dodajamo različnim jedem, s čimer jim zvišamo hranično vrednost. Tudi odrasli potrebujejo mleko. Z njim si ohranjamo delovno sposobnost in je posebej važno hranilo vsem, ki opravljajo naporna telesna in duševna dela.

KONSERVE

Zivilska industrija daje delovnim ljudem s svojimi proizvodji možnost hitre in enostavne hrane. Kadar smo v stiski s časom, nam pomaga konzervna industrija iz zadrge. Kadar potujemo ali gremo na izlet, nam je pripravljena hrana v konzervah dobrodošla. Z južnim koncentratom si pripravimo samostojne jedi, z njimi pa si izboljšamo tudi mnoge prikuhe.

— KOTICEK ZA STARŠE —

ne tako... amnak tako

Deček: Otrokom odrinete vedno najbolj dolgočasna opravila! Zakač ne bi mogli tudi mi delati kaj bolj prijetnega.

Mati: Pustimo vam delati tisto, kar je laže. Za druga opravila bi vi potrebovali veliko več časa.

Dajte otrokom priložnost, da se izurijo v vseh delih in opravilih. Res je, da jim bodo bolj komplikirana dela vzela več časa, posebno v začetku, zato pa jih bodo delali z večjo pozornostjo in zanimanjem.

Nekaj modnih domislic za mlada dekle: športno krilo in jopič ali bluze, kombinacije s hlačami; popoldanske obleke naj imajo mladosten, velik bel ovratnik. Vodilo pa naj bo: enostavno in ljubko, brez nališpanosti in pretiranih modnih krikov

IZ DELA DRUŠTVA ZA POSPEŠEVANJE GOSPODINJSTVA V SEŽANI

Enotedenski večerni seminar za žene

Društvo za pospeševanje gospodinjstva v Sežani je priredilo konec maja enotedenski seminar za žene. Žene so poslušale predavanja o srčni kulturi, o raku, o vzgoji otrok, o olajšavah pri gospodinjskem delu in o zakonu o stanovanjskih skupnostih. Skupna udeležba na teh predavanjih je bila 600 slušateljic, največ pa jih je bilo pri predavanju o raku, čez 200 žena. Najživajnejšo razpravo pa je doživeloval predavanje o zakonu o stanovanjskih skupnostih. Predavanje o olajšavah pri gospodinjskem delu so spremljale sklopitne slike.

Vzporedno s temi predavanji pa so udeleženke reševalne še razna društvena vprašanja in aktualne probleme. Članice upravnega odbora so poročale o svečani seji ob praznovanju 40-letnice ZKJ in

Za vroče in sončne dni ob morski obali: hlače in jopicica iz pralnega črtastega blaga

»Pogovori o spolnosti in zakonu so prvič izšli v New Yorku leta 1935. Od tedaj je ta knjiga doživela v Ameriki okoli trideset izdaj, razen tega pa je bila prevedena v mnoge tuge jezik. Pisana je v obliki vprašanj in odgovorov. Vprašanje zastavljata dekle in fant, ki sta pred poroko prišla na posvet v posvetovalnico za ženine in neveste, zdravnik v posvetovalnici pa odgovarja na njuna vprašanja in jima tako v poljudni obliki razloži vsa bistvena dogajanja znanosti o spolnosti in razmnoževanju. Vsa snov, ki jo knjiga obravnava, je razdeljena na deset poglavij.

V prvem poglavju, ki mu je naslov »Sposobnost za zakon«, govori knjiga o tem, katere pogoje mora izpolnjevati človek v pogledu telesne in duševne zrelosti, gmotnega stanja, spolnosti ter splošnega telesnega in duševnega zdravja, da je sposoben za zakon. — Drugo in tretje poglavje govori podrobno o moških in ženskih spolnih organih, to se pravi o njih zgradbi in delovanju. Razlagajo pojasnjuje nekaj skic. — Četrto poglavje govori o razmnoževanju. Tu je popisano, kako pride do oploditve in plod, ter vse, kar je treba vedeti o nosečnosti in porodu. — Peto poglavje, ki mu je naslov »Družinsko načrjanje in kontraprecipacija«, govori o tem, kako je mogoče razumno načrtovali rojstva otrok in preprečevati nezaželenne nosečnosti. — Sesto poglavje govori o plodnosti in neplodnosti moškega in ženske, o vzrokih neplodnosti ter o njemenu zdravljenju. — Sedmo in osmo poglavje, ki jima je naslov »Umethnost zakona in spolna skladnost in neskladnost«, govori nevsišivo, vendar popolnoma odkritko o neštetih vprašanjih spolnega razmerja med moškim in žensko ter o stvareh človekovega spolnega življenja in ponašanja na sploh. Deveto poglavje pa činilje, ki lahko ovirajo oziroma pospešujejo srečo in složnost v zakonu.

S tem kratkim pregledom vsebine pa seveda še zdaj ne izčrpano vse tisto, kar priča bralcu ta pregledna, zanimiva in poučna knjiga.

Uvod v slovenski izdaji knjige je napisal dr. Franc Novak, na koncu knjige pa je še majhen besednjak tujk, da bo snov laže dostopna tudi najpreprostemu bralcu.

Cena knjige, ki obsega 320 strani, je tudi po izidu razmeroma nizka. Okusno v karton vezana knjiga stane 600 dinarjev, v platno vezana pa 620 dinarjev. Ako naroči kdor pri »Naši ženi« 10 knjig skupaj in jih plača, dobí eno zastonj.

Pred slavjem v Škocjanskih jamah

V ponedeljek je uprava Škocjanskih jam sklicalna tiskovno konferenco v zvezi s proslavo, ki bo 4. julija ob začetku obratovanja razsvetljave Škocjanskih jam. Ob tej priložnosti so novinarji prisostvovali poskusnemu obratovanju razsvetljave in zvezdi, da sta jo oskrbeli podjetji Elektro-signal iz Ljubljane in Elektro-

Sežana. Veljala je 26 milijonov dinarjev, od katerih je bilo 17 milijonov iz republikega sklada, 5 milijonov je prispeval okraj, 2 milijonov občina, ostalo pa je dala uprava Škocjanskih jam. Medtem ko je do leta 1955 obiskalo tejam letno največ 4000 turistov, med njimi okrog 600 inozemcev, je lani občudovalo to kraško podzemlje 17.000 domačih in 7.000 tujih gostov.

Uprava kraških jam se bo sedaj lotila pripravljalnih del za namestitev dvigala, da bo obisk same manj naporen, in zgraditve restavracije ter parkirnega prostora. Predvideno je, da bo za restavracijo, v kateri bo možno nudititi 250 obrokov dnevno, potrebnih 23 milijonov dinarjev in za ureditev parkirnega prostora 8 milijonov dinarjev. Ta sredstva bo verjetno uprava Škocjanskih jam dobila na natečaju za kreditne, ki bo v jeseni. Za letošnjo sezono pa predvidevajo urediti vasi še eno gostilno, da bo možno postreči vsem gostom, katerih število bo predvidoma letos preseglo 30 tisoč.

LOKEV ZA 40-LETNICO ZKJ

V soboto in v nedeljo bodo v Lokvi proslave v počastitev 40. obletnice ustanovitve KPJ. V sklopu teh proslav bo tudi koncert pevskega zbora iz Proseka-Kontovela in nastop folklorne skupine »Rade Pregarc«. Na akademiji bodo sodelovali tudi domači pevski zbor in šolska mladina. D. M.

Kaj pravijo drugod...

GLAS GORENJSCHE

ZBILJSKO JEZERO DOBI PRISTANIŠČE

Turistično društvo v Medvodah je zadnje čase zelo delavno. Svoje moći je lani in letos predvsem usmerilo v ureditev Zbiljskega jezera, se pravi pristanišča. Lani so zgradili prostorno lopo za čolne, letos pa grade betonirano pristanišče, katerega gradbeni dela bodo v kratkem končana. Dosedanji leseni splav poslej ne bo več potreben.

TELEGRAM

PRED OSNOVANJEM STANOVANSKE SKUPNOSTI V CELJU SKRB ZA OTROKE V OSREDJU

Zelo pozitivna in razveseljiva je ugotovitev, da prebivalci z zanimanjem sledijo pripravam za ustanovitev stanovanskih skupnosti in da tudi pri tem pomagajo. Težnje in celo zahteve po dnevnih zavetiščih, igriščih in podobno, so velik pripomoček pri uresničevanju te velike zamisli, pa tudi v političnem pogledu precejšen uspeh.

Poseben problem v Celju so prostori za obrate posameznih stanovanskih skupnosti. Posebno težavno je gledati prostora za otroška igrišča, za vrtišča in podobno.

Murski vestnik

UVELJAVLJANJE STANOVANSKE SKUPNOSTI

V Murski Soboti je socialna struktura zaposlenih mater tak, da so razne usluge potrebne (od varstva otrok do servisov), vendar na podlagi samovdrževanja. Tako je v Murski Soboti potreben obrat družbeni prehrane, dalje otroške ustanove in sploh skrb za otroke staršev, ki so zaposleni, ter servisi za obrtne storitve, za gradbene storitve, pralni servis, servisna služba za čistilke na domu itd.

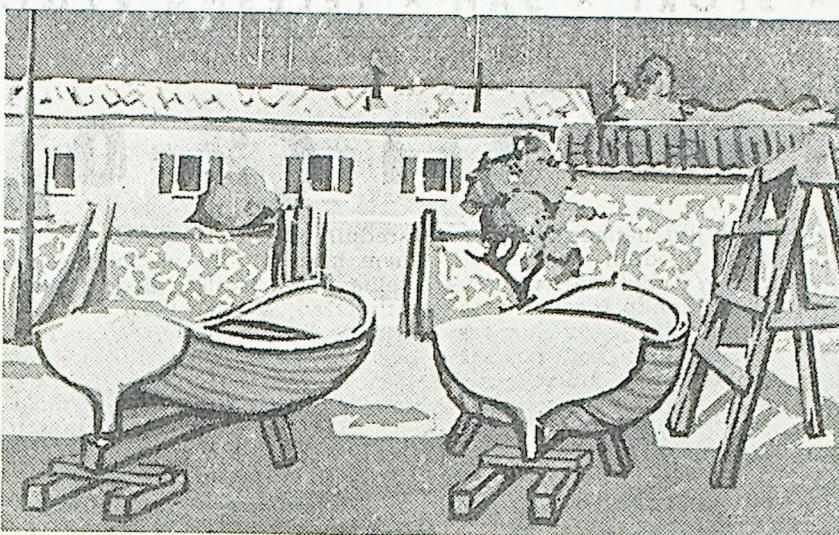
Materialna sredstva stanovanskih skupnosti naj bi pritekala od plačevanja uslug, zato ne kaže uvajati samoprispevka. V prihodnjih dneh bo tudi Socialistična zveza prilagodila svoje organizacije z območjem stanovanskih skupnosti, organizacije in društva pa morajo pripraviti svoje programe, upoštevajoč, da vse to služi dvigu življenjske ravni delovnih ljudi.

DOLENJSKI LIST

AVTOMOBILSKA CESTA IN SRNJAD

Na avtomobilski cesti Ljubljana-Zagreb je bilo samo na območju našega okraja v kratkem času povoženih 6 glav srnjadi. V enem primeru je povozil srnjaka avtobus.

Okrajna lovška zveza opozarja uporabnike avtomobilske ceste na srnjad, ki se tu in tam pojavi na cesti, in naj zato na takih mestih vozijo bolj previdno. Ne samo, da je vsak odgovoren za poškodovanje divjadi, tudi do nesreče lahko pride. Na krajih, kjer srnjad najbolj pogosto prehaja cesto, bodo postavljene opozorilne tabele. Če navzite previdnost pride do nezgode z divjadom, je treba to takoj sporočiti lovski organizaciji oziroma najbližjemu lovcu.

Likovna razstava v Kopru

Včeraj zvečer, 18. junija je bila v avli koprske gledališke hiše otvoritev likovne razstave akademskega slikarja Hermana Pečariča iz Pirana. Pečarič se nam je predstavil že s številnimi razstavami in vedno so bile za nas lep in razveseljiv umetniški dogodek. Tokrat razstavlja akvarele, gvaše in prvič tudi grafiko. Razstava bo odprta do konca tega meseca

Na sliki: Herman Pečarič — Ladjedelnica (barvni lesorez)

Bodoči pomorščaki razstavljajo

V dvorani nad »Mestno kavarno« v Piranu razstavljajo ob zaključku šolskega leta svoje izdelke gojenici Pomorske srednje šole in Ribške šole iz Pirana. Velika dvorana je napolnjena polna najrazličnejših izdelkov, risb, fotografij in predmetov, ki so v zvezi s plovbo po morju. Gojenici najvišjih letnikov so za razstavo pripravili razne diagrame in načrte čolnov in lesenih ladij, zbirke raznih vozov in tudi že manjše ladjiške modelle, gojenici zadnjega letnika pa so izdelali modele in uporabne predmete, ki bili po svoji kakovosti v čast tudi izkušenemu mojstru. Naravnost remek dela je približno 1 meter dolgi in skoraj meter in pol visoki model

jadrnice »Amalia« iz leta 1678 s tremi jambori in še predjamborom; vsaka podrobnost na njej je izdelana tako, da imajo občutek, da vidijo pravo ladjo; izračunali so, da je ladja vredna približno milijon dinarjev, toliko drobnega dela so položili v izdelavo tega preciznega modela. Da so bili gojenici PSS tudi sicer zelo marljivi, zvemo na razstavi panojev, ki opisujejo vse prostovoljno delo dijakov te naše strokovne šole. Na šoli deluje med letom vrsta krožkov, med njimi matematični, fizikalni, meteorološki, geografski, stenografski, recitatorski, marksistični, fotoamaterski, modelarski, strojni in še nekateri. Poleg dela v teh krožkih so gojenici PSS opravili še 2000 ur prostovoljnega dela pri gradnji bodočega športnega stadiona pri Piranu. Sodelovali so tudi pri vseh drugih akcijah, katerih se je udeležila mladina, n. pr. pri Titovi štafeti itd.; na Cestni bratstvu in enotnosti so sestavljali lastno brigado »Boris Kidrič« s 108 članji itd. Sodelovali so tudi pri proslavah v počastitev 40. obletnice KPJ, posebno njihov pevski zbor, in pa s sodelovanjem v drami »Jezusovi apostoli«, s katero so gostovali tudi v Sečovljah in na Škofijah.

Te dni je začelo podjetje »Pristanišča Koper« obnavljati staro skladnišča na Severni obali v Kopru. Skladnišče »Libertas« je pregledala posebna strokovna komisija, v kateri so bili zastopniki sanitarni in gradbene inšpekcijskega ter TNZ in drugi gradbeni strokovnjaki skupno s predstavniki »Pristanišča Koper«. Skladnišče bodo po zahteh navedene komisije obnovili ter usposobili za skladniščenje prehrambenih artiklov. Dela v samem skladnišču in okoli njega bodo trajala ves mesec junij, konec meseca pa bo preurejeno skladnišče sposobno za sprejem blaga, ki bo prispelo po morju. Enako preureditev skladnišča bodo opravili tudi na nekaterih drugih objektih v samem luškem področju ter izven njega v skladniščih na obali našega kraja.

TRAMPER »PIRAN« DOKONČAN

Prihodnji četrtek, 25. junija, bodo predstavniki in posadka Splošne plovbe iz Pirana v tokijski ladjedelnici Hakodate prevezeli izgotovljeni 15.500-tonski trumper »Piran«, ki bo nato odpeljal na svoje prvo potovanje in bo pripeljal v domovino že pogojeni tovor. Natančnejši datum njegovega prihoda bomo še objavili.

Ob zaključku šolskega leta v Postojni

Že mesec dni z uspehom delata na osnovni šoli v Postojni dve razredni skupnosti, ki skrbita za doseganje boljših učnih uspehov, za disciplino ter za družbeno življenje dijakov. Med drugim sta v počastitev 40. obletnice ustanovitve ZKJ in SKOJ priredili v višjih razredih več predavanj o zgodovinskem razvoju partije in o NOB. Na šoli so organizirali tudi šahovsko tekmovanje, mlađinski in pionirski pevski zbor pa sta nastopila v Pivki. Na zaključni akademiji so predvajali narodne plese, odlomek iz Cankarjevega »Hlapca Jerneja« ter v spored

uvrstili tudi nekaj fizičnih točk. Sedaj pripravljajo šolsko razstavo, ki bo združena z razstavo Ljudske tehnike.

Nekaj dni pred koncem šolskega leta je vodstvo šole organiziralo s sodelovanjem Zveze borcev partizanski pohod, katerega se je udeležilo več kot tisoč učencev in učenk. Le-ti so obiskali spomenike padlih borcev, jih okrasili s cvetjem in si ogledali kraj, kjer so med vojno streljali talce. Bivši partizanski borce so otrokom pripovedovali svoje doživljaje, predsednik občinskega odbora ZB Janez Kranjc pa je seznanil udeležence pohoda s partizanskimi akcijami na področju postojanske občine. Ob zaključku so učenci nastopili s pestrim zabavnim spredrom, nato pa se udeležili partizanskega kosila. Med najbolj zanimive športne dneve te šole sodi tisti, ki so ga pfiredili skupaj z Aero-klubom v Postojni. Na letališču v Rakitniku pri Postojni so si ogledali motorna in jadralna letala, padala in razno drugo letalsko opremo. Tekmovalni so tudi v polževi vožnji s kolesi in zmagovalci so se peljali z motornim letalom nad Postojno.

Br

SEVERJANKA je prva podmornica na svetu, ki je urejena za znanstvena raziskovanja. Mogočni žarometi omogočajo znanstvenikom opazovanje morskih globin skozi okroglo podnebje, pripravljeno za preiskovanje tozornična okna. Na podmorniškem premcu je nameščen televizijski aparat. Ne manjka na ladji najmodernejše vode in njene solne vsebine v poljubni globini, kakor tudi za poskušanje morskega dna. Seveda ima podmornica tudi enot.

KOPER 57: Te dni so zaključile z delom mladinske politične šole. V Kopru in Piranu sta bili po dve, v Izoli, Postojni in Ilirske Bistrici pa po ena. Sole so trajale po tri meseca in jih je obiskovalo 138 mladincov in mladink. Predavatelji pa so bili v glavnem člani okrajnega predavateljskega aktivna ZK. Z delom bodo nadaljevali v jeseni.

KOPER 85: Komisija za izdajo pripombe k tarifnim pravilnikom gospodarskih organizacij za občino Koper zaseda vsak dan in je doslej pregledal že 19 od 43 predloženih pravilnikov. Brez pridržka je ugotovila, da je tarifni pravilnik podjetja Tehnoservis zelo dobro sestavljen, drugi so bili vrnjeni v dopolnitve, v popolno predelavo pa sta bila vrnjena tarifna pravilnika trgovskega podjetja Jestvina in Splošnega stavbnega ključavničarstva, ker nista bila v skladu z osnovnimi načeli.

KOPER 278: Zavod komunalne dejavnosti in Okrajna uprava za ceste sta te dni dogradili pešpot od podjetja Istra-benz do križišča pri gofsti Slavček v Kopru. Na odseku od skladnišča KZ Koper pa do ceste, ki vodi od Semedele proti Škocjanu, so zgradili spodnji in gornji sloj poti ter 5 metrov dolg most. Od stadiona so na novo nasuli pesek in tudi dosedjanje pot na nekaterih mestih popravili. Pešpot je dolga 765 metrov in odslej se bodo znatno zmanjšale možnosti prometnih nesreč na tej cesti.

KOPER 110: V petek je pripeljala v koprsko pristanišče japonska ladja »Kohyo Maru 2«, ki ima 489 BRT, 280 ton tunine. Ladja je v nedeljo odpelula proti Benetkom. Te dni pričakujejo prihod ladje, ki bo pripeljala južno sadje.

KOPER 161: V petek je pripeljala v Portorož britanski minister za kmetijstvo John Harre, ki se je vrnil z Brionov, kjer ga je sprejel predsednik republike Josip Broz-Tito. V spremstvu predsednika okraja Albina Dujca, podsekretarja Sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo LRS inž. Tineta Mastnaka in predsednika OZZ Koper Franca Kralja je odprtovljal z ladjo v Izolo, nato si je ogledal tovarno TOMOS, Hladilnico v Dekanih ter državno posestvo Črni kal. Višoki gost se je podrobno zanimal za kmetijstvo v obalnem področju in za sistem nagradjevanja v našem gospodarstvu.

Za občinski praznik Ilirske Bistrice so minuli teden kot gostje obiskali tovarno lesovinskih plošč predsednik OLO Koper Albin Dujc, sekretar občinskega komiteja v Ilirske Bistrici Ivan Valenčič in drugi.

Sistematično sklepanje pogodb

Konec minulega tedna je bilo v Koperu posvetovanje o izvajanjiju pogodb spomladanske kmetijske proizvodnje in o začetkih priprav za sklepanje pogodb za jesensko in zimsko kmetijsko proizvodnjo. Posvetovanje je sklicala Zadružna poslovna zveza Koper v sporazumu s Trgovinsko zbornico za okraj Koper in udeležili so se ga upravniki kmetijskih zadrg iz obalnega področja našega okraja ter zastopniki preskrbovalnih podjetij iz Slovenije in Hrvatske. V razpravi so temeljito analizirali izvajanje pogodb med proizvajalcem in preskrbovalnimi podjetji in sprejeli več sklepov za odpravo vseh dosedanjih pomankljivosti. Mnogi zastopniki preskrbovalnih podjetij so izjavili, da je izvajanje pogodb v glavnem zadovoljivo, pa je včasih kakovost nekoliko slabša in cene na Koprskem večkrat previsoke. Predlagali so, naj bi sklepali pogodbe na osnovi minimalnih zaščitnih cen, a tržni pogoji bi formirali dokončne cene. Nujno potrebno bi bilo tudi, da bi veljal le petdnevni rok oddaje in prevzema, ker le tako bi bilo mogoče preprečiti špekuliranje z blagom v želji, da bi izsilili kar najvišje konjunkturne cene. Nekateri so se tudi zavzeli za ustavnovitev koordinacijske službe med proizvodnimi možnostmi in zahtevami trga. Na splošno pa je bilo ugotovljeno, da je sistem sklepanja pogodb in njihovo dosledno izvajanje ostvarilo sistematičnost v preskrbovanju trga ter se je že pokazalo, da pogodbe vplivajo na načrtno in za kmetijskega proizvajalca stimulativno proizvodnjo.

V drugi točki dnevnega reda je direktor Zadružne poslovne zveze Ivan Knez seznanil zastopnike preskrbovalnih podjetij s količinami jesenske in zimske proizvodnje, ki jim bo na razpolago. Cvetič in ohrovta bo januarja in februarju dovolj v neomejenih količinah, endivice-solate do konca decembra 400 ton, zelenje bo za 40 vagonov, dovolj bo tudi zgodnej-

NOVA PEŠČINA

Ureditev plaže v Ankaranu se bliža koncu. V začetku aprila so delavci Vodne skupnosti začeli zabijati prve pilote za gradnjo več kot pol kilometra dolgega nasipa, ki je zaprl blaten plitek morski zaliv med pomolom v Nikolaju in Ankaranu. »Peter Klepec« je za ta zaliv načrpal morsko mivko in tako je nastala nova plaža. Omeniti je treba, da je sestava morskega dna pred zalinom v Nikolaju toliko ugodnejša od one v koprskem pristanišču, saj se je načrpana mivka takoj usedla in je bilo mogoče že po dveh dneh hoditi po novi plaži brez nevarnosti vdiranja. Po končanem delu se bo bager »Peter Klepec« spet preselil v novo koprsko pristanišče, kjer bo nadaljeval z izkopom morskega dna za gradnjo II. podetape operativne obale.

Radio-KOPER

NEDELJA, 21. junija: 8.00 Kmetijska oddaja: »Nekaj problemov brkinškega sadjarstva — 8.30 Z narodno pesmijo v nedeljsko jutro — 9.00 Naša nedeljska reportaža: »Predjamski grad in njegova soseščina« — 9.15 Zabavni zvoki — 13.30 Sosedni kraji in ljudje — 14.00 Glasba po Željah — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavne melodije.

PONEDELJEK, 22. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Odlokni iz oper — 14.30 Šola in življenje: »Pokaži kaj znaš — osnovna šola Nova Gorica« — 14.50 Glasbena medigra — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Slovenske narodne pesmi.

TOREK, 23. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Kulturni zapiski — 14.40 Narodni odmevi — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.45 Poje zbor osnovne šole iz Sežane p. v. Majde Hauptmannove.

CETRTEK, 25. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Opereta glasba — 14.00 Glasba po Željah — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Ob 40. obljetnici KPJ — 15.40 »Ko lani sem tod mimo řel...«

PETEK, 26. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Od melodije do melodije — 14.30 Zborovske skladbe jugoslovenskih skladateljev — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.30 Domäte aktuelnosti: »Iz prakse krajevnih ljudskih odborov« — 15.40 Igra godba Ljudske milice.

SOBOTA, 27. junija: 7.15 Glasba za dobro jutro — 7.30 Vesti — 13.30 Vesti — 13.40 Kmetijski nasveti — 13.45 Popevke in ritmi — 14.30 Priljubljene melodije — 15.00 Vesti — 15.10 Zabavna glasba — 15.15 Iz naših kollektivov — 15.45 Dalmatinske povetke.

Društvo upokojencev v Kopru o pozarja

vse svoje člane, naj čimprej dvignejo legitimacije za znižano voznilo. Tisti pa, ki se še niso priglasili za te legitimacije, naj to opravijo do 30. junija tega leta. Po tem roku Društvo upokojencev v Kopru ne bo več posredovalo teh legitimacij. Odbor.

KOLEKTIV, UPRAVA, SINDIKALNA PODRUŽNICA IN OSNOVNA ORGANIZACIJA ZK TOVARNE MOTORNIH KOLES »TOMOS« KOPER SPOROČAJO ŽALOSTNO VEST, DA JE NENADOMA UMRL NJIHOV ZVESTI SODELAVEC

inž. Boris Bavdaž

SLAVA NJEGOVEMU SPOMINU!

Kino

KOPER: 19., 20. in 21. junija ameriški barvni film cinemascope PREKINJENA MELODIJA, 22. in 23. junija italijanski barvni film MADAM BUTTERFLY, 24. in 25. junija an. film JAZ SEM KAMERA. ISOLA: 19. junija japonski film GODZILA, 20. in 21. junija italijanski barvni film MADAM BUTTERFLY, 22. in 23. junija angleški film JAZ SEM KAMERA, 24. in 25. junija francoski barvni film MUTIVODA.

PORTOROŽ: 20. in 21. junija ameriški barvni film LEPO JE BITI MLAD, 22. junija italijanski barvni film cinemascope POSLEDNJI RAJ, 23. junija ameriški barvni film VISOKI JAHAČ, 24. junija italijanski barvni film TEODORA, 25. junija jugoslovenski film SIJE VERTIKALE.

SECOVJE: 20. junija sovjetski film LENINGRAJSKA SIMFONIJA, 21. junija francoski film LJUBEZEN JE V VPRASANJU, 25. junija italijanski film KRIK.

SMARJE: 20. junija francoski film LJUBEZEN JE V VPRASANJU, 21. junija sovjetski film LENINGRAJSKA SIMFONIJA, 24. junija italijanski film KRIK.

SKOFIJE: 20. junija Japonski film GODZILA, 21. junija mehiški film UPOR OBESÈNCEV, 24. junija francoski film LJUBEZEN JE V VPRASANJU.

Društvo upokojencev v Kopru o pozarja

vse svoje člane, naj čimprej dvignejo legitimacije za znižano voznilo. Tisti pa, ki se še niso priglasili za te legitimacije, naj to opravijo do 30. junija tega leta. Po tem roku Društvo upokojencev v Kopru ne bo več posredovalo teh legitimacij. Odbor.

DEKANI: 20. junija mehiški film UPOR OBESÈNCEV, 21. junija japonski film GODZILA.

POSTOJNA: 19., 20. in 21. junija jugoslovenski film cinemascope 4 KM NA URO, 23. in 24. junija švedski film NASMEH POLETNE NOČI.

PIVKA: 20. in 21. junija ameriški film ZIGOSAN, 24. in 25. junija jugoslovensko-italijanski film DEKLETA IN MOZJE.

PRESTRANEK: 20. in 21. junija nemški film ZDAJ SMO PA TAM, 24. in 25. junija madžarski film NEDELJSKA ROMANA.

SEZANA: 20. in 21. junija ameriški barvni film KLEOPATRA, 23. in 24. junija jugoslovenski film POISČI VANDO KOS, 25. in 26. junija japonski film GODZILA.

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO LETO 1959/60

NA FILOZOFSKI FAKULTETI:

za študij slovenskega jezika	2 mesti — pogoj Italijan
za študij angleškega jezika	1 mesto — pogoj Italijan
za študij italijanskega jezika	2 mesti — pogoj Italijan
za študij zgodovine	1 mesto — pogoj Italijan
za študij italijanskega jezika	3 mesta
za študij angleškega jezika	2 mesti

NA NARAVOSLOVNO-MATEMATIČNI FAKULTETI:

za študij matematike	2 mesti — pogoj Italijan
za študij biologije-kemije	1 mesto — pogoj Italijan
za študij matematike	2 mesti

NA VIŠJI PEDAGOŠKI ŠOLI:

za študij matematike	2 mesti — pogoj Italijan
za študij angleščine	1 mesto — pogoj Italijan
za študij italijančine	2 mesti — pogoj Italijan
za študij zgodovine	2 mesti — pogoj Italijan
za študij defektologije	3 mesta

NA EKONOMSKI FAKULTETI:

za študij ekonomije	1 mesto — pogoj Italijan
Prosilci naj pošljijo komisiji za štipendije svoje pravilno kolkovane prošnje načrpojne do 27. junija 1959 z naslednjimi prilogami:	

1. Prepis zadnjega šolskega spričevala oziroma potrdilo o opravljenih izpitih;

2. Potrdilo o imovinskem stanju.

KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE OLO KOPER

ci NK Koper in piransko Sidro. So mladi pobčki pa že tako vrtli seniorje iz Pirana, da so nazadnje ob krepkem vzpodbujanju svojega trenerja dejansko napadli mladince in kar s pestmi in dlani obračunavali z njimi, čeprav je — kolikor se še spominjam iz mladih let — pri nogometu roko strogo prepovedana in se koj kaznuje z enajstmetrovko ali vsaj prostim streliom. Je tisti trener, ki je sicer tudi registriran nogometni sodnik in klubski funkcionar, pod vplivom groznih hlapov prilival olja na ogenj in vplil na Goljata, naj ubriše Davida. In je Goljat res priložil nekaj vročih ubogemu Davidu, da so malčku pocedile še bolj vroče solze. Vendar pa je le še pravica na svetu in je zato iniciator bunkanja sam kar na licu mesta prejel izdatno porcijsko prekrasnih bunk — vsa tekma pa se je sprevrgla v čudovito nešportno prireditve, na kateri so se koprski mladinci veliko naučili. V kolikor bodo v bodoče še igrali s prvimi moštvi, ne bodo samo zavarovali golenice in kolena, marveč si bodo posadili tudi čelade na glave ali pa oblikali kar srednjeveške viteške oprave. Jaz, Vane, ki sem se na »fuzbal« včasih nekaj zastopil, pa pravim, da bi bilo treba razgreti glave za nešportno obnašanje malo ohladiti s primernim ledom. Za to poklicani bodo že vedeli, kako se to najbolj primerno storiti, jaz pa vas vse skupaj do prihodnjih lepo pozdravljam.

Vaš Vane

Mali oglasi

POZOR — POZOR! V skladišču »LONDONTEX« v Trstu, ulica Galatti 18 (pri glavnem portu), je razprodaja velikih originalnih bund po tovarniški ceni 3.600 lir, blago za suknje po 1.300 lir, blago za oblike po 1.500 lir, popelin (dvojne širine) za moške oblike po 850 lir, nepremočljivi plašči za ženske in moške po najnižjih cenah v Trstu.

Moška in ženska konfekcija je najcenejša v trgovini RICARDI, ulica Cesare Battisti 12 in ulici Carducci št. 37, Trst. DVOKOLESA od 7.000.— dalje, CIKLOMOTORJI od 44.000.— dalje ter VESPE in MOTORJE, nove ter rabljene, Vam nudijo tvečna MARCONI, Trst, Ulica Pietà 3. Pošiljamo dirlne pakete za Jugoslavijo.

LEPO DVOSOBNO STANOVA-NJE v vilici v Portorožu, 5 minut do glavne avtobusne postaje, lep razgled na ves portoroški zaliv, zamenjanj za podobno v Kopru. Naslov v upravi lista. Kupimo STOJEČO WERTHEIM BLAGAJNO. Hladilnica Koper, Dekani.

JADRNICO ZA ŠTIRI OSEBE, v uporabnem stanju, prodamo za 60.000 dinarjev. — Dom meščkih rudarjev, Lucija 19, Portorož.

OPREMLJENO SOBO oddam in televitaleu. Inštruiram tudi nemščino. Ponudbe na upravni lista pod »Središče Kopra«.

OKRAJNO SODIŠČE V KOPRU obvešča prebivalstvo na območju krajevnih uradov Gračišče in Gradin, da s 1. julijem 1959 ukinja stalne dneve v Gračišču, ki jih je dosegel opravljalo vsak prvi torek v mesecu.

NA FILOZOFSKI FAKULTETI:

za študij slovenskega jezika	2 mesti — pogoj Italijan
za študij angleškega jezika	1 mesto — pogoj Italijan
za študij italijanskega jezika	2 mesti — pogoj Italijan
za študij zgodovine	1 mesto — pogoj Italijan
za študij italijanskega jezika	3 mesta
za študij angleškega jezika	2 mesti

NA NARAVOSLOVNO-MATEMATIČNI FAKULTETI:

za študij matematike	2 mesti — pogoj Italijan
za študij biologije-kemije	1 mesto — pogoj Italijan
za študij matematike	2 mesti

NA VIŠJI PEDAGOŠKI ŠOLI:

za študij matematike	2 mesti — pogoj Italijan
za študij angleščine	1 mesto — pogoj Italijan
za študij italijančine	2 mesti — pogoj Italijan
za študij zgodovine	2 mesti — pogoj Italijan
za študij defektologije	3 mesta

NA EKONOMSKI FAKULTETI:

za študij ekonomije	1 mesto — pogoj Italijan
Prosilci naj pošljijo komisiji za štipendije svoje pravilno kolkovane prošnje načrpojne do 27. junija 1959 z naslednjimi prilogami:	

1. Prepis zadnjega šolskega spričevala oziroma potrdilo o opravljenih izpitih;

2. Potrdilo o imovinskem stanju.

KOMISIJA ZA ŠTIPENDIJE OLO KOPER

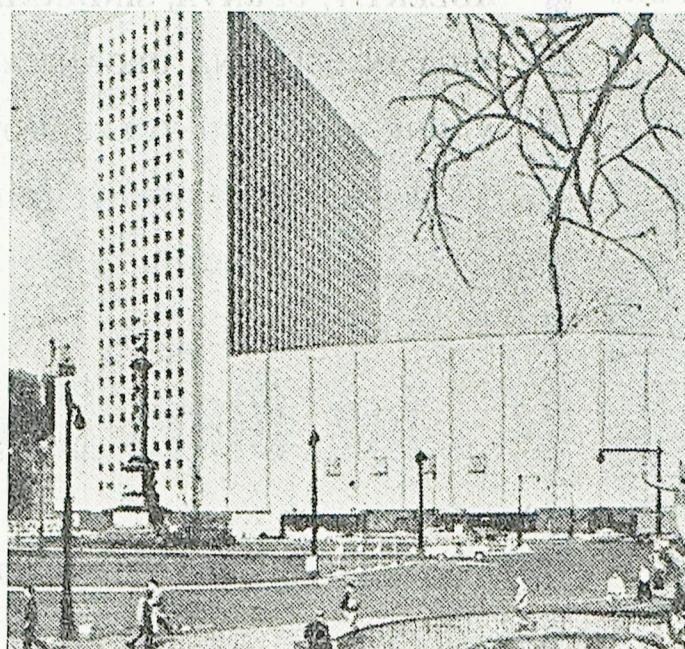
Na sliki je detail iz prelepih Skoc

Opicji čuvaj

Angleški kmet Browning je po kdo ve kakšnem naključju pred štirimi leti našel v hlevu mlado opico. Obdržal jo je in zrasla je med njegovo živino. Privadili so se drug drugemu in zdaj mu opica nadomešča pastirja. Največjemu volu skoči na hrbet in odjaha s celo čredo na pašo. Tam se postavi na razgledno mesto in pazi na svoje živali, da ne zaidejo v škodo in jih varuje predvsem pred vsljivimi psi. Preden jih odpelje s paše, pregleda svojo čredo kot bi jo štela in če kaka žival manjka, jo poišče in odžene domov.

BUDILKA

Na neki dobrodelni prireditvi v Kopenhagenu so mladi soproti nekega danskega ministra ponudili v nakup prav posebno izvrstno budilko. Ljubezni se je zahvalila: »Je ne potrebujem. Imam doma dva otroka.«

V New Yorku bodo v velikanski stavbi »Kolizej« dne 30. junija odprli sovjetsko razstavo, ki bo prva taka večja razstava Sovjetske zveze v ZDA in sploh na Zahodu. Njena naloga bo, seznaniti Američane z gospodarsko, znanstveno, tehnično in kulturno rastjo Sovjetske zveze. Organizatorji so poskrbeli za okrog deset tisoč eksponatov. Na sliki: »Kolizej«

Zgodilo se je v Ameriki. Fantek na levi, dvanajstletni Magid Bateh, je povzročil v laboratoriju svoje šole v San Franciscu ogenj, ki se je razširil v velik požar, da je bila vsa zgradba popolnoma uničena. Škoda: 180 milijonov dinarjev. Deček je bil slab učenec in je zaradi tega že poprej nekoč skušal začgati solo, kot da bi bila ona kriva njegovim slabim redom in ponavljanju razredov. Zdaj bo moral v poseben zavod, odgovarjali pa bodo tudi starši za njegovo dejanje

Zemeljska dolžina

Položaj kakega kraja na zemljini dolgočamo z zemljepisno dolžino in širino. V davnih dneh so te oddaljenosti računali zelo površno, to je po času, ki so ga prebili na poti bodoči po kopnem ali po morju. Grški zvezdoslovec Hiparh, ustanovitelj znanstvenega zvezdoslova, znanstvenik, ki je določil oddaljenost lune in se-

stavil prvi katalog zvezd stanic, se s tem ni zadovoljil. Na podlagi svoje teorije, da je zemlja okrogla, je leta 150 pred n. št. razdelil kroglo na vzporednice in polnevnike. Zemljepisno dolžino, ki jo danes večnamo računamo po Greenwichu, je on računal po Rodusu, otoku svojega poslednjega bivališča.

»Mlad kmet z otoka Cresu, nič drugačen kot vsi ostali, je ob trgovci moral iti dve uri daleč po meh, napoljen z moštom. In to trikrat v istem dnevu. Med dvanajsturno hojo tja in nazaj je šest ur prenašal tovor 60–70 kg. Zvečer se je podal na ribolov ter je veselil do polnoči. Naslednji dan je bil od petih že spet končil ter je delal do treh pooldri pri svoji ljubici, kjer je ob sladkem kramljanju ostal pozno v noč.«

Tako opisuje našega Primorca in otocana že skoraj 70 let starca knjiga »PRIMORSKA« v znani zbirki »A. o. monarhija

Te dni je v Parizu stavkalo osebje podzemeljske železnice. Poslednje kaže gornja slika: na plan so morala vsa cestna motorna vozila, posebno veliko dela pa so imeli vozači avtotaksijev. Pešcem je bilo praktično nemogoče prečkati ceste in ulice z vozili zatrpanega mesta

GRKI SO RAČUNALI S STROJI

Dva tisoč let star računski stroj za določanje poti zvezd premičnic je v kleti grškega Narodnega muzeja v Atenah odkril dr. Derek, izvedenec za antične instrumente. Pripravo, ki z njim arheolog niso vedeli, kaj bi počeli, so iskalci gob na morskemu dnu staknili v neki potopljeni ladji, polni marmornatih in bronastih kipov. Dr. Derek razlagal zagotovni aparati iz leta 65 pred n. št. kot mehanični model sončnega sistema, na katerem so stari Grki z veliko natančnostjo dočeli položaj zemlje, sonca, lune in planetov.

ROYALIT

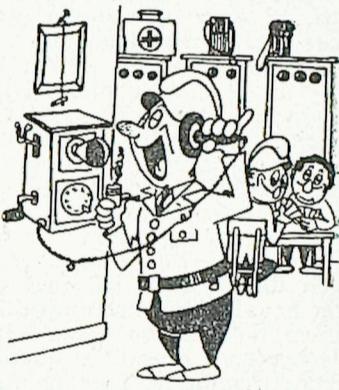
V Ameriki so sestavili mešanico iz gumija in umetne snovi ter ji dalj ime »Royalit«. To je snov z veliko bodočnostjo v gradnji čolnov. Poskus z motornim čolnom, izdelanim iz royalita, so pokazali, da se čoln praktično ne more potopiti. Z veliko brzino so ga ponovno pognali proti pločevinastemu olnjaku, ki so ga premetavali valovi, udarci pa mu niso niti najmanj škodovali. Tudi prevrnjen čoln ni potonil.

Takih fantov malo

v sliki in besedi: 1891. Pa recite, če niso naši fantje zares kaveljni!

PET DNI V REŠILNEM ČOLNU

Zanimiv poskus je nedavno napravilo pet danskih pomorščakov. Stlačeni v majhnem mehastem rešilnem čolnu so prebili pet dni na morju. S seboj so imeli le pitno vodo, prehranjevali pa so se morali z ribami, ki so jih sami ulovili. Poskus naj bi dogнал, ali se brodolomci lahko delj časa obdržijo pri življenju. Ta petorica je ob ribah in vodi prekušnjo prestala odlično.

— Kako ste rekli? Da gori davčna uprava? Potem so vas napačno zvezali?

V ZNAMENJU DVOJČKOV

Od 21. maja do 22. junija se nahaja sonce v sovzvezdju dvojčkov. Bratca Kastor in Poluka nimata s tem nič skupnega. Sovzvezje je dobilo ime po kojih dvojčkih, ki v tem času pogosto prikujo na svet.

»Skorbut,« je zašepetal Čoku in mož na postelji je prikimal, češ da jo je pogodil.

»Hrane dovolj?« je vprašal Čok.

»Tisto pa,« se je oglasil bolnik na sosednjem ležišču. »Kar vzemita si je po mili volji, saj je imamo na pretek. Onstran ulice je prazna koča in tik ob njej je skladisč. Kar brez skrbi odprita.«

Podobne razmere sta našla tudi v vseh drugih kočah, ki sta jih obiskala. Skorbutu, tej grozni bolezni, je bila zapadla vsa naselbina. Kakor sta zvedela, je bilo med njunimi prebivalci tudi dvanajst žena, toda pri svojem obdohu nista videla vseh. Ko so bili jeseni zgradili koče, je bilo triindevetdeset mož in žena. Deset jih je umrlo, dva sta pa nedavno izginila. Dimač jih je povedal, kako sta spotoma našla tista dva mrtveca, in jim ni prikril svojega začudenja, zakaj nihče ni stopil dol po poti pogledat, kaj se jima je pripetilo. Najbolj čudno pa se je Dimač in Čoku zdelo to, da si ti bolniki niso znali prav nič pomagati. Njihove koče so bile umazane in v neredu. Na surovo izdelanih mizah iz neospruganih deska so stali kar nepomiti krožniki in druga posoda. Nikjer ni bilo nobenega sledu medsebojne pomoči. Križi in težave, ki so jih trpeli prebivalci te ali one koče, so bile ostalim deveta brigam. Niti svojih mrtvih niso več pokopavali.

»Strah in grozalj« je dejal Dimač Čoku. »Saj sem videl že marsikaterega lenuha in postopača, toda toliko skupaj še nikoli. Sicur si pa sam slišal, kaj so pravili. Ves božji čas se niti ganili niso. Stavim, da si tudi obrazra ne umivanje. Ni čuda, da se jih je lotil skorbut.«

»Ampak vegetarijanci bi ne smeli dobiti skorbuta,« je rekel Čok. »Pravijo, da tej bolezni podležejo samo tisti, ki jedo soljeno meso. Ti ljudje pa sploh ne jedo mesa, ne svežega, ne surovega ne kuhanega in drugačnega tudi ne.«

Dimač je zmajal z glavo. »Vem. Prav vegetarijanska hrana baje ozdravi skorbut. Te bolezni se ne nalezete. Na vsem lepem se v človeku porodi. Kolikor mi je znano, je pripisujejo izčrpanemu stanju krvi. Vzrok te bolezni niso kakde strupene kali, ampak pomanjkanje krvotvornih snovi. Teh snovi pa bolnik ne more dobiti v praskih in zdravilnih pičačah, ampak samo v rastlinah.«

Jack London: SMOKE BELIEVE

53

»Bog ve, ali sta si jo sama,« je ugovarjal Čok. »Kdo bi dvomil! Saj ni drugih sledi razen njunih. Poleg tega so rane osmobje od smodnika.« Dimač je s koncem svojega mokasina obrnil mrtveca na bok in izbrskal samokres, ki ga je bilo truplo potlačilo v sneg. »Tale stvarca ga je ubila. Ali ti nisem pravil, da bova nekaj našla?«

»Videti je, da je to šele začetek vse zgodbe. Ampak, zakaj sta se tale dva smolarja sklenila ubiti?«

»Ko rešiva to uganko, bova našla tudi tiste sitnosti in težave, o katerih si govoril prej. Pojdiva! Temni se.«

Bila je že noč, ko se je Dimač s krpljami spotaknil ob treje truplo. Dimač je omahnil čez sani, na katerih je ležal mrlj. Ko si je izpraskal sneg izza vrati in pričkal klinček, sta ob medlem svitu zagledala v odeje zavito truplo, ki je ležalo na saneh zraven na pol izkopanega groba. Preden se je plamenček potuhnil, sta v bližini zagledala šest gomil.

»B-r-r-r,« je Čoka streslo. »To ti je pa naselbina samomorilcev. In vsi so rejeni. Stavim, da so vsi mrtvi.«

»Ne! Ali vidiš tamle?« Dimač je gledal v daljavo, kjer je bilo videti bled odsev luči. »Pa tamle se tudi sveti in na oni strani tudi. Daj, pojdiva pogledat!«

Mrtveci jim niso več zastavljali poti. Čez nekaj minut sta po uglajeni stezi dospela v naselbino.

»Kar celo mesto,« je zašepetal Čok. »Najmanj dvajset koč je, pa niti enega samega psa! Ali ni smešno?«

»In prav to razodeva, s kom imava opraviti! mu je razburjeno šepetaje odvrnil Dimač. »Družba Lavre Sibley je. Se ne spominjaš? Jeseni je priplula po Yukonu na

ladji »Port Townsend« št. 6. Ne da bi se ustavili, so šli mimo Dawsona. Parnik jih je najbrž izkreal pri ustju potoka.«

»Kakopak; spominjam se. Bili so mormonci.«

»Ne, mormonci,« se je Dimač nasmejnil, »ampak vegetarijanci. Mesa ne jedo in psov ne silijo k delu.«

»Mormonci ali vegetarijanci, vsi so ene žare ljudje. Da je nekaj smenšega, to sem takoj vedel. Imeli so premodro voditeljico, ki naj bi juri kazala pot do zlatih zakladov. Tista Lavra Sibley jih je menda hotela peljati naravnost na tako mesto, kjer bi vsi hkrati postali milijonarji.«

»Da. Bila jih je prerokinja. Večkrat se je zamaknila in delala še druge take budalosti. Ampak jaz sem vedno mislil, da so odšli gor po Nordensjoldu.«

»Hm! Poslušaj no!«

Čok je v temi svareče položil Dimaču roko na ramo in oba sta napeto poslušala zateglo in globoko ječanje, ki se je slišalo iz ene izmed majhnih koč. Še preden je umolnilo, se je oglastilo ječanje iz sosednje, tretje, četrte in tako dalje. Bila je to pretresljiva tožba bednih človeških bitij. Učinek je bil grozen, pošaten.

»B-r-r-r,« je trepetal Čok. »Nekaj me prijemlje za sreco. Vdriva v enega teh kurnikov, da vidiva, kaj jih grize.«

Dimač je potkal na vrata prve razsvetljene koče. Ostri glas, ki je malo prej ječal, je zaklical »Naprej!« in sta vstopila. Koča je bila preprosta, zgrajena iz brun. Med spranje je bil zatlačen mah. Ilavnati pod je bil pokrit z žaganjem in oblanicami. Svetila je petrolejka in ob njeni luči sta zagledala štiri ležišča. Na tleh so bili zleknični moški, ki so prenehali stokati in strmeli v pozna gosta.

»Kaj vam pa je?« je Dimač vprašal tistega, ki mu pekrivala niso mogla povsem zakriti široki plec in polneg, mišičastega telesa. Iz oči tega krepkega moža vdrtih lic so se odsevale nepopisne bolečine. »Ali ste kozavi, ka-li?«

Možak mu ni odgovoril, temveč pokazal na svoja usta in razprl otekle, očnele ustnice. Ob pogledu nanje se je Dimač zdrznil.